

PRESEDNIKOV OSEBNI POSLANEC V ANGLIJI

Predsednik Roosevelt se želi osebno poučiti o diplomatskih, gospodarskih in političnih tokih v Angliji. Ker ne more tja sam, je poslal v Evropo svojega ožjega zaupnika Harryja Hopkinsa. Vidite ga na gornji sliki, ko se v newyorškem vletališču poslavlja od družine. Odpeljal se je z ameriškim letalom Yankee Clipper na Portugalsko in od tam v London. Hopkins je bil prej tajnik trgovskega oddelka ameriške vlade.

PRESOJANJA DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Unija avtnih delavcev CIO in mnogokje boje s tistimi kompanijami, ki se bodisi nočejo ravnati v smislu pogodbe, ali pa se unijo branijo priznati. Družbe pri tem zlorabljajo vladna naročila, češ, da jim "unija s svojimi špetiri ovira produkcijo v korist narodne obrambe". Resnica je, da je ravnatelj prizadetih družb samo za profit, ne pa za patriotizem in narodno obrambo. Unija avtnih delavcev je pripravljena sodelovati in je ponudila družbam celo svoj tehnično zasnovan načrt za pospešene obrambne industrije. Predstavniki kompanij so ga odklonili, češ, da je "nepraktičen". Tudi pri tem so mislili samo na dobiček.

V Franciji je ostalo po nemški okupaciji še mnogo političnih beguncev, posebno iz Španije. Kar jih je v nezasedeni Franciji so pod policijskim nadzorstvom vlade v Vichyju, ali pa zaprti. Med temi je tudi bivši španski premier Largo Caballero. Poleg socialistov-beguncev ima francoska vlada pod policijskim nadzorstvom ali pa zaprti tudi francoske socialistične voditelje, med njimi Leona Buma. Še veliko huje pa se godi beguncev in domačim socialistom v okupirani Franciji, ki je pod nemško komando s sedežem v Parizu.

Norman Thomas piše v Callu o predsednikovi poslanici zveznemu kongresu (z ozirom na pomoč Angliji) jako previdno in stvarno, ne pa toliko drugi

sostrudniki Calla. Podpiranju Anglije Thomas več ne nasprotuje, toda podpora naj bo samo take vrste, da se z njo ne zapletemo v vojno, je njegovo priporočilo. Meseca aprila lansko leto je S. P. na svoji konvenciji s posebno resolucijo obodila vsako pomoč zavezniškom. Thomas je odločno branil. Call je urejevan v duhu dotičnega sklepa, ki je uradno še v veljavi.

Komunisti v Angliji so imeli prošlo nedeljo v Londonu "ljudski zbor", na katerem so bili za delegate tudi nekomunisti, na sličen način, kot v tej deželi pred berlinsko - moskovskim paktom v Ligi za demokracijo in mir, in prej v slični ligi proti fašizmu. Kot je občaj, so imeli v dvorani razna gesla, med drugim klic, "odpravimo vzroke, radi katerih nastajajo vojne," dalje Lincolnov rek "Government of the People, for the People, by the People". V svojem programu zahtevajo mir brez reparacij, brez odškodnin in osvojevanja; reprezentativno ljudsko vladno; prijateljstvo Anglije z Rusijo; svobodo za Indijo, zboljšanje življenjskega standarda in slične stvari, ki jih pristaši svobodne človeške družbe lahko mirne vesti podpisajo. Narobe s tem ljudskim kongresom je bilo le to, da izpodkopava moralo za odpor proti Nemčiji v Angliji, kar je Hitlerju indirektna podpora. Kajti naj angleški komunisti in njihovi sopotniki še tako delujejo

(Nadaljevanje na 4. strani.)

NAČRTI V ZBORNICAH ZA KONTROLO NAD UNIAMI

Nov pakt Nemčije z Rusijo ni povzročil presenečenja

Vlada v Berlinu je mislila, da bo njen novi pakt z Rusijo, ki je bil podpisan od zastopnikov obeh dežel 10. januarja, povzročil v svetu veliko senzacijo. Pa ga je zatemnel Rooseveltov dramatični nastop pred zveznim kongresom.

Nova pogodba med Nemčijo in Rusijo določa, da bo slednja pošiljala v tretji rajh več žita, nafte, surovin in živil, v zameno pa bo Nemčija pošiljala Rusiji več industrialnih produktov. Dalje pogodba določa izmenno prebivalstva v Baltičkih deželah. Namreč izselitev Nemcev v tretji rajh, Rusija pa jim plača imovino, ki jo puste za seboj. Imenovana je posebna komisija obeh dežel za določitev točne meje med baltičkimi deželami, ki so sedaj pod Rusijo, in Nemčijo ter med Poljsko, ki je pod Hitlerjem, in onim delom bivše Poljske, ki ga je vzela Rusija.

Pakt, ki je veljaven do avgusta prihodnje leto, ob enem določa, da se bo zadeve med obeh deželama vzajemno reševalo in odnose med njima pa gojilo v duhu sodelovanja.

United Mine Workers Journal dal priznanje našemu koledarju

V januarjski izdaji je v naslovu označene revije je pohvalno omenjen Ameriški družinski koledar, največ radi zgodovinskega spisa o uniji UMW. Prošli teden je naročila še en izvod koledarja za svoj arhiv.

Norman Thomas v radiu

V torek 14. januarja je govoril v radiu o nevarnosti zapleta te dežele v vojno Norman Thomas, v nedeljo 19. januarja pa nastopi v Chicago University Round Table, v katerem bo zaeno z drugimi razpravljal o določenem predmetu od 1:30 do 2. čikaški čas, ali ob 2:30 do 3. vzhodni čas.

Ameriška Domovina se hujuje

Ameriška Domovina v Clevelandu in par člankih ostro kritizira Proletarčevega urednika zaradi njegovega komentiranja shoda, ki se je vršil v spomin pokojnemu dr. Korošcu in deloma pa bil "manifestacija za osvoboditev Slovencev".

PREDLOGI V LEGISLATURAH, KI IMAJO ZA CILJ "OČISTITI" UNIJE RAKETIRSTVA. — WM. GREEN BRANI PRAVICO DELAVCEV DO STAVKANJA. — RESEN POLOŽAJ ZAHTEVA, DA SE CIO IN AFL ODLOČITA ZA SKUPNOST

Ameriške unije, bodisi CIO kot AFL, ki so nekaj let v času krize mahoma napredovale, so sedaj zgolj v defenzivi. Zakonske predloge, ki se v kongresu in v legislaturah posameznih držav pripravljajo proti njim, so tako elastične, da lahko v ugodnem položaju postanejo nevarne ne samo njihovim tradicijam, nego tudi njihnemu obstoju.

Boj proti raketirjem

Ena izmed pretvez boja proti unijam je kampanja mnogih politikov, državnih pravnikov in časopisja, da se jih očisti raketirstva. V boju proti raketirjem v unijah je prizadeta zgolj AFL, največ v Chicagu, New Yorku, St. Louisu, Clevelandu in v nekaterih drugih velikih mestih. Vodstvo AFL je to nalogo tradicionalno zanemarjalo, sedaj pa plačuje posledice na izgubi prestidžja, ker morajo boj proti raketirjem v unijah vršiti oblasti, namesto članstvo unij s pomočjo eksekutive AFL in lokalnih unijskih odborov.

Pričakovati je povsod, kjer so priložnosti za "dobre službe", da se skušajo uriniti vanje ljudje nepoštenih namenov. V službah na vodstvih in v uradih unij je veliko takih. Oblišt v raznih krajih jih je lani in letos poslala že nekaj v zapor in obeta, da se ji posreči poslati na varno tudi druge raketirje, ki guliho članstvo in onem izsiljujejo denar od dekdajalcev. Vse, kar prosekutivna oblast pri tem želi, je, da ji pridejo zakonodajne in pomoč s postavitvami, kajti sedaj so unije "izven zakonov" in vsled tega "nikomur odgovorne", prvi v svoji propagandi. S svojimi financami razpolagajo kakor se vodstvom zljubi in v večini slučajev niti članstvu ne sporočajo, kako trošijo njihov denar. Tako trdi oblast, in je v marsičem v pravem. Na primer, res je, da mnoge unije ne dajejo točlih finančnih poročil o dohodkih, posebno še o izdatkih

ne. Odborniki se puste plačati po aristokratsko, vrh tega si kupujejo na stroške unije avte, za delo, ki ga imajo sami vršiti, pa najemajo druge — seveda na stroške unij.

Nobena tajnost ni, da prezimuje v Floridi vsako sezono stotine unijskih odbornikov in da trošijo denar v nočnih lokalnih in igralnicah kot da so največji bogataši.

Izhod možen brez zakonov

Unije se iz tega položaja — kolikor je prizadetih — lahko izmotajo brez zakonov, pod pogojem, da se začne članstvo brigati zanje, ne jim samo plačevati, in da imajo pri tem pomoč in zaščito narodne eksekutive in poštenih lokalnih odborov ter odbornikov. Toda ker tega niso vršile v zadostni meri, se je nasprotnikom unij v velikem delu ameriške javnosti posrečilo ustvariti mnenje, kot da so unije nekake vrste legalizirano raketirstvo, ki ga je mogoče uničiti samo s sodnimi oblastmi ter s posebnimi zakoni proti njim.

Delodajalci za "čistko"

Taki zakonski osnutki so v raznih državah poslancem že predloženi. V Illinoisu na primer deluje za njegov sprejem poleg drugih "National Small Business Men's Association". Njen argument je, da agenti unij izsiljujejo od njenih članov (trgovcev in malih obrtnikov) tisoče in tisoče dolarjev, ne da bi unije, v imenu katerih denar izsiljujejo, imele kake koristi od tega. Zakonski načrt ki ga omenjena zveza priporoča v sprejem, določa med drugim:

Nihče, ki je bil kdaj kaznovan radi nepoštenih dejanj, ne sme biti odbornik ali uradnik unije.

Nedrjavljane se ne sme voliti v odbore ali se jih uposlevati v uradih unij.

V odbore unij in v urade se (Nadaljevanje na 5. strani.)

Strah bogatašev pred delavsko stranko v Angliji

AMERIŠKI PLUTOKRACIJI HITLER LJUBSI, KOT PA ZMAGA VELIKE BRITANIJE. — ČEMU POMAGATI SOCIALIZMU, SE ZGRAŽAJO "APIZARJI"? — MOČ PROPAGANDE

Proti podpiranju Anglije v njeni sedanji vojni vodi največjo opozicijo James S. Kerner, predsednik ameriške trgovske komore. On in mnogi drugi ameriški bogataši se namreč vprašujejo, kaj bi imeli od angleške zmage.

Nočejo delavske vlade

Ze pred kakim pol letom jih je ostrahlil bivši ameriški poslanik v Londonu, Joseph P. Kennedy. Po prepričanju je Kennedy fanatičen klerikalec in reakcionar. Bogastva si je nagrabil največ na borzi. Ko je bil poslan za poslanika v Anglijo, ni bilo še vojne. Na krmlju je bila torijska stranka, delavska pa v opoziciji.

Ko je nastala vojna, je morala angleška vlada, hočeš nočeš, iskati sodelovanja z delavsko stranko in ga je dobila pod pogojem, da se delavci ne bodo samostorili na bojiščih, nego imeli tudi besedo v upravljanju države.

Ze pokojni Chamberlain je uvidel, da brez delavstva Anglija ne more voditi vojne, pa je skušal pridobiti delavsko stranko, da bi pristopila zraven. Odgovorila mu je, da le ako se on umakne. Chamberlain je moral vsled tega odstopiti in nasledil ga je Winston Churchill, ki je spretnejši državnik in vrh tega je bil že prej odkrit sovražnik Hitlerja.

Churchill je svoje torijske tovariše uveril, da ako hočejo vztrajati v vojni, jim je sodelovanje delavske stranke v vladi in v borbi neobhodno potrebno.

Večanje vpliva laboritorov

Od kraja so dobili laboritorji v vladi le par mest, v znak, da je Anglija v vojni s Hitlerjem enotna. Toda delavska stranka se s tem ni zadovoljila. Bolj in bolj je zahtevala ne samo dolžnosti v vojni pač pa odgovorne portfelje v vladi. Churchill — praktičen politik — jih ji je dal. Stari toriji so mislili, da če že mora tako biti, dobro, naj bo — češ, saj nam niso nevarni; a ko so delavski ministri v Churchillovem kabinetu pokazali, da mislijo resno in so se dela v svojih področjih tudi resno lotili, so se stari toriji ustrašili, in bi napravili zmedo, ako jih ne bi znali držati na uzdi Churchill. Vsa Anglija pa je v tem procesu spoznala, da neglede kako se vojna konča, njen stari ekonomski sistem je doigran.

Strajšenje "z narodnim socializmom"

Eden izmed delavskih ministrov je bil nedavno delegiran od vlade izdelati načrt za gospodarsko preuredbo Anglije ko bo vojna končana, z vidika seveda, da bo ona zmagala v nji. Naravno, da načrt, na katerem dela Bevin, ne more biti več tujorjem bodisi v Angliji ali v Zedinjenih državah.

Kajti njegova preuredba ekonomskega reda pomeni zaton sedanjega sistema. V Zd. državah so vsled tega bogataši zavpili: "mar naj mi financiramo ustanovitve 'narodnega socializma v Angliji?'"

Seveda vedo, da če bi angleška delavska stranka hotela uvesti 'narodni socializem', se ne bi borila zoper Hitlerja, nego mu pomagala, kot mu na primer pomaga angleška komunistična stranka. Toda kar

ona hoče je mednarodni socializem, zapopaden v ideji sodelovanja dežele z deželo, v skupno dobro, ne pa "socializem", kakršnega gradi Hitler.

Cerkve razumejo položaj

Cerkve v Angliji so se že sprijaznile z resnico, da bo po vojni, ako Anglija v nji zmaga, odločevalo v gospodarskih zadevah delavstvo, pa so same na svojo roko proglasile načelo, da mora biti bodoča družba urejena tako, kot uči delavska stranka.

Le toriji v Angliji, komunisti in Hitlerjevi agenti tega ne priznajo in rujejo v prid nacije.

V Zd. državah delujejo v enak namen zavedni nacistični agenti, kapitalisti, pacifisti in izolacionisti; prvi in drugi vedo kaj hočejo, tretji in četrti pa jim nezavedno in nenamenoma pomagajo. Tragično je, da v tej zmotni pomoči nacizmu sodeluje tudi mnogo takih, ki se štejejo za nasprotniki fašizma. Preslepila jih je sila nacistične propagande, ki deluje pod stoterimi zavajalnimi krinkami.

Giljotina bo čezdalje bolj "zaposljena"

Obglavljenja v Nemčiji se množe. Glavni prestopki, radi katerih obsoja oblast ljudi v smrt pod giljotino, so veleizdaja, špijonaža, zločini, izvršeni nad armado, tatvine in še precej drugih.

Giljotina ima več posla tudi v Franciji. Dne 8. januarja je bila v nji po 52 letih obglavljena prva ženska. Obdolžena je bila, da je zastupila moža in mater.

V Italiji pa ubijajo ljudi za take prestopke, ki so gori navedeni za Nemčijo, s streljanjem v hrbet.

Potopljena pošta

V sedanji vojni je bilo potopljene že nad deset tisoče vreč pošte. V zadnji bojični sezoni je šlo na morskno dno 12.000 vreč pošte, ki je bila poslana iz newyorškega pristanišča v Anglijo, in 9.239 vreč pošte, ki je bila naslovljena na Irsko, Iceland, Malto in Faraonske otoké. Mnogo pošte pa je v Anglijo in druge kraje srečno dospelo.

Sovjetska Unija in Japonska na ameriškem trgu

Od pričetka sedanje vojne v Evropi pa do konca leta 1940 je izvozila Sovjetska Unija iz Zd. držav 108,955,900 funtov rafiniranega bakra. Pred vojno ga je tu prav malo kupovala. V Japonsko ga je bilo izvoženega v istem času 225,065,811 funtov, torej nekaj več kot je znašal nakup v Rusijo. Izvoz bakra na Japonsko je ameriška vlada ustavila že koncem minulega leta, v Rusijo pa bo ustavljen ali vsaj omejen letos. Japonski je ustavljen radi njene vojne na Kitajskem in še bolj vsled poostrenih odnosov med njo in Zd. državami. Vendar pa, ako pride med to deželo in Japonsko do vojne, se bo slednja vojevala s pomočjo ameriškega železa, ameriškega bakra, ameriških kemikalij in

bombaža. Kajti te potrebščine je Japonska večinoma dobavljala v tej deželi.

Izvoz bakra in drugih vojnih potrebščin v Rusijo je, oziroma bo ustavljen, ker ameriška vlada smatra, da Rusija kupuje to blago največ za Nemčijo. Pošilja ga ji iz Vladivostoka po železnici. Ako je Rusija lahko izhajala pred to vojno brez ameriškega bakra, dočim Nemčija ni mogla, je naravno, da ker ga Nemčija tu vsled angleške blokade ne more več kupovati, je dobila za posredovalko Rusijo, da ga kupuje zanjo.

Enak slučaj je zanimanje Japonske za ameriško maslo. Do te vojne je ni v Zd. državah nikoli kupovala, sedaj pa jo želi nabaviti kar naenkrat 800 ton. Pred vojno je bila

glavna odjemalka ameriške masti Nemčija. Sedaj ji je dovoz preko Atlantika zaprt, pa si je dobila Japonsko za posredovalko. Ameriške mesarske firme menijo, da bo Japonska to mast izločila v Vladivostoku in jo poslala preko sibirske železnice Nemčiji.

Predsednik Roosevelt želi od kongresa pooblastilo za kontroliranje izvoza devetih važnih kovin in municijskih potrebščin sploh. S tem bi dobil moč prepovedati pošiljanje tega materijala v katerokoli deželo, iz katere bi potem dobile pot v Nemčijo.

Vsled blokade je zelo v stiskah tudi Španija. V Zd. državah bi rada kupila velike količine žita, bombaža in drugih

potrebščin, ki jih nujno rabi. Toda vlada Zd. držav ji je pripravljena pomagati le pod pogojem, da bo poslano blago res zanjo in ne za Nemčijo. Predno pa ji bo verjela, mora to dokazati s tem, da neha flirtati z oasišem in pretiti z vojno na njegovi strani. Le pod tem pogojem je Anglija pripravljena odnehati z blokado proti Španiji.

Španija se je na to obrnila v Argentino, kjer se je pogodila za 350,000 ton pšenice in za 350,000 ton drugih živil. Argentina bi ji dala to na upanje. A predno bo ta izvoz mogoč, se morata Argentina in Španija pogoditi z Anglijo. Kajti brez njenega dovoljenja ne more v španska pristanišča nobena ladja.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO-SREDO.

Izdaja Jugoslovanstva Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za štiri leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz
Business Manager: Charles Pogorelec
Asst. Editor and Asst. Business Manager: Joseph Drasler

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864.

Brata La Follette proti podpiranju Anglije

Senator Robert La Follette (na desni) in njegov brat Philip, ki je bil tri termine guvernér države Wisconsin, sta v prudejih vrstah borbe proti podpiranju Anglije v njeni vojni s Hitlerjem. Oba poudarjata, da sta naprotna nacizmu, toda Zed. države se naj drže proč, pa naj Anglija izide iz konflikta tako ali tako, ker to ni briga Zed. držav, pravita Robert in Philip. Roosevelt sta v njunih govorih obo silovito kritizirala in ga dolžila, da hoče Zed. države upreti za rešitev angleškega imperija, namesto da bi se brigal za tukajšnje probleme. Pristavi Rooseveltove vnanje politike, ki so v veliki večini, pa la dva brata in druge njim slične dolže, da so "apizarji", ki se vedoma ali nevedoma prisrdejavo pomagati fašizmu v zmago in s tem spravljajo prav tako vedoma ali nevedoma tudi Zed. države v nevarnost. (Gornja slika obeh bratov je bila sneta pred 10. leti.)

Urednik Cankarjevega Glasnika o Ameriškem družinskem koledarju

V decemberski številki Cankarjevega Glasnika je Etbin Kristan napisal o letošnjem Ameriškem družinskem koledarju sledeče:

To ni ocena koledarja, ki je pravkar izšel, temveč le kratek pregled, kateremu bo pozneje še kaj sledilo. Naš urednik namreč ne zna take knjige kar v enem dnevu pogoltniti, ampak hoče posamezne dele prečitati, premisliti in preužiti, preden izreče svoje mnenje o njih. Koledar obsega 224 strani in na njih 14 leposlovnih spisov, sedem pesmi, osem zgodovinskih črtic, pet potopisnih člankov, dolgo vrsto ilustracij in povrh množico informacij. Ne le, da je čas neumljen gospod, ampak človek, ki hoče čitati z užitkom, nerad meša najraznovrstnejše snovi zlasti če so dobre in ne misli čitati le zato, da bo hitro opravljeno. Če pa naj povrh tega tudi kaj pove o njih, rad to ali ono še enkrat prebere, da sme zaupati sam sebi, preden odpre usta. Toda tudi po prvem površnem pregledu se uredniku in založbi lahko čestita, kajti spoznati je hitro, da kažejo ti koledarji od leta do leta napredek. Ne hote se človek pri tem spominja prvih časov, ko je bilo komaj mogoče dobiti nekoliko sotrudnikov in je že vprašanje, kako napolniti koledar, da se ga ne bo treba sramovati, gnalo urednike v obup. Danes najdemo v njem toliko imen, da se skoraj čudimo, odkod se je vzelo toliko duševnih delavcev, ko slišimo neprenehoma tarnanje, da zmiramo in turbno napovedovanje, da nas v par letih sploh več ne bo. Največje zadoščenje daje delo, kakršno je ta koledar, tistim, ki so orali ledino in vidijo, da gre seme v klasje. Iz majhnih začetkov se je razvilo nekaj velikega in lepega, na kar so slovenski delavci po pravici lahko ponosni in kar jim kaže, da smemo še vedno govoriti o življenju in še ni čas za pogrebno jadikovanje.

Ze lani se je koledar bolj kot kdaj prej približal temu, kar izreka njegovo ime. To je seveda največ pripisati razmeram v starem kraju, ki so ovirale in razumljivih razlogov sodelovanje ondotnih pisateljev. Letos najdemo sicer nekoliko več imen iz stare domovine v tej antologiji, toda ameriški sotrudniki so zastopani v takem številu, da je množina ameriških slovenskih prispevalcev skoraj presenetljiva in ona daje koledarju njegov pravi značaj. Če se vzame v poštev, da imamo razen teh še nekoliko pisateljev, katerim se to ime ne more odreči, tedaj prihajamo do zaključka, da je naša literarna njiva, zlasti z ozirom na naše socialne in gospodarske

razmere nenavadno bogata in nam obljubljuje še lep razvoj. Koledar je s tem pridobil, obenem pa je prispeval, da se je tako zgodilo. In če ne varajo znamenja — na primer v Mladinskem listu — imamo še talente v popku, iz katerih se utegne razviti nekoliko lepega cvetja.

V leposlovnem delu najdemo imena — po vrsti kazala — Anton Slabe: "Bežne sanje"; Anton Zaitz: "Dekle z gore"; Milan Medvešek: "Iz mladostnega trenja"; Frank Česen: "Košček močvirja"; Zvonko A. Novak: "Mrkuni"; Jože Kranjc: "Mati"; Ivan Jontez: "Njen ljubi kvartel"; Frank S. Tauchar: "Pomote v življenju"; Katka Zupančič: "Pozabi"; L. Kraigher: "Razočaranje"; Janko Zega: "Sedem bratov"; Tone Seliškar: "Tržaška cesta"; L. Mrzel: "Zgodba o cestnem pometaju," v angleščini pa Joseph Drasler: "Morning Hours in a Coal Town."

Pesmi imajo pokojni Ivan Vuk, Frank Zaitz, Griša Koritnik (prevod Longfellowa), Viktor Šonc, Eliška Krasnohorska (prevod?), K. Horvat in Milan Jarc.

Prispevke za našo zgodovino so podali: Anton Sular, Ivan Molek, Louis Beniger, Zvonko Novak in Joseph Chesarek. Molek je zastopal s štirimi prispevki. Med razpravami najdemo Math. Petrovicha "Ameriški fraternalizem," Franka Zaitza "Evropa v znamenju nacijske svastike," Antona Gardena "Kaj smo priseljenci dali Ameriki" in Fred A. Vidra "V Gettysburghu in Washingtonu." Joško Oven pa prinaša še eno črtico o svojem potovanju po Mehiki.

Ze ta pregled kaže bogatijo, kakršno najdete v kakšnem ameriškem almanahu le, če plačate zanj vsaj tri dolarje. Pri tem pa še nismo omenili ilustracij, ki tudi kažejo lep napredek. Spisi seveda niso vsi enake vrednosti, toda nekateri so med njimi, ki bi delali čast vsaki zbirki in so avtorji in urednik lahko ponosni nanje. Vsaj o teh povemo ob priliki kaj več.

Prireditev Svobode v Detroitu za SND

Detroit, Mich. — Prihodnje soboto bo imel prireditev v korist SND v domovih prostorih pevski zbor Svoboda.

Zbor in dom se trudita vzdržati naprednost naselbine. Udeležite se te zabave v čim večjem številu.

Jaz se izražam v svojih pisnih jasno in določno, tako da vsakdo v prvem hipu, pričem je. — Cankar.

Program, ki nudi vsakemu zavednemu delavcu dovolj priložnosti za aktivnosti

Vsakdo, ki je socialist ali somišljenik našega gibanja, ima pod okriljem JSZ vse priložnosti delati za program, ki je delovski, socialističen, v korist ljudstvu, in v popolnem skladu z mednarodnim socializmom.

Ta program, ki ga je sprejel XII. redni zbor JSZ dne 4.-6. julija in nato članstvo s splošnim glasovanjem, določa:

1. Organizirati naše ljudstvo politično in industrialno za sodelovanje z drugimi sorodnimi organizacijami v prid izboljšanja življenjskih razmer onih, ki ustvarjajo bogastva. To vključuje:
 - a) zadostno preskrbo njihovih otrok,
 - b) preskrbo v slučajih onemoglosti za delo, v boleznih, v brezposelnosti, v nezgodah in na starost.
2. Navajati naše delavce v zanimanje za njih in jih usposablja za aktivnosti v njih.
3. Propagirati načelo solidarnosti na delavskem političnem, industrialnem in združenem polju.
4. Delovati za enotno unijsko gibanje na temelju organiziranja delavcev po industrijah namesto po poklicih in strokah, v kolikor in kjer je to praktično in izvedljivo.
5. Pomagati k graditvi SKUPNE politične stranke delavcev in farmerjev, ki bi se borila za njihove koristi, za ohranitev civilnih svoboščin in jih utrjevala ob enem, in ki bi se izrekla, da je njen smoter zgraditev nove družbe s temeljem demokratičnega socializma.
6. Podpirati mednarodno delavstvo vsepovsod v njegovih naporih in borbah proti fašizmu in totalitarnim režimom vseh vrst, in proti reakciji v demokratičnih deželah.
7. Boriti se proti diktaturam, neglede na njihove označbe, ako so trajne narave in je v njih naglašanje demokracije le slepilo.
8. Sodelovati s socialistično stranko Zedinjenih držav in z drugimi sorodnimi organizacijami na polju samostojne delavske-farmarske politične akcije v prid zahtev in programa, ki vodi v sistem demokratične kolektivne uredbe.
9. Glede veljavnosti sodelovanja odločuje skupni zbor JSZ, ali pa članstvo s splošnim glasovanjem.
10. Pomagati v propagiranju združništva delavcev in farmerjev.

11. V volilnih bojih pomagati socialistični stranki in drugim sorodnim organizacijam v kampanji za njihove kandidate in za program, zapopaden v prej označenih določbah.

12. Pomagati k obnovitvi internacionalne demokratičnega socialističnega delavstva ni mu po svojih močeh nuditi pomoč kjerkoli je pogaženo ali zatirano.

NAŠE OZJE NALOGE

13. Jačanje že obstoječih klubov JSZ in ustanavljanje novih, kjer jih še ni.

14. za boj proti nazadnjaštvu in političnemu šarlatanstvu, pa naj se pojavlja v kakršnikoli obliki; in:

- a) proti zavajalcem, ki slepomislijo pod masko bodisi radikalizma ali lažnega patriotizma,
- b) za sodelovanje naših članov v podpornih organizacijah v prid njihovih splošnih koristi in resničnega bratstva;
- c) negovanje prosvetnih aktivnosti pod pokroviteljstvom Prosvetne matice;
- d) širiti kolikor največ mogoče naše glasilo Proletarca, Ameriški družinski koledar, Majski Glas ter knjige in druge liste, ki služijo delovnemu ljudstvu;
- e) vzgajati našo mladino za konstruktivno delavsko gibanje v smislu socialističnih načel;
- f) ščititi tujerodne delavce pred sikanimi histeričnega patriotizma in pred krivičnimi zakoni.
- g) služiti ljudskim interesom v vseh drugih ozirih kolikor je v naši moči.

Kdor je za ta program, ga vabimo, da pristopi v JSZ, ako še ni v nji. Članarina v klubih je 25c in 30c na mesec, za brezposelne pa po 5c na mesec. Kjer klubov ni, pristopite direktno. Članarina je \$1 na leto.

Za nadaljna pojasnila pišite na J. S. Z., 2301 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

IZ KANSASA

Razpečevanje Druž. koledarja je bilo letošnje lože kot smo pričakovali. Zaradi zvišane cene smo bili precej skeptični, da-li bomo tudi letos dosegli uspeh. Toda imamo gotovo številno stalnih odjemalcev, ki ne gledajo toliko na par grošev, kadar jim ponudiš koledar, na katere se vedno lahko zanese, da jim je ta knjiga dobro došla. Sem in tja je bilo pa seveda treba nekoliko bolj ponujati, prigovarjati in hvaliti, če tudi pravi pregovor, da se dobra roba sama hvali. Toda so ne velja vselej.

Po naših kansaskih naselbinah smo sicer prodali malenkostno število izvodov manj kot lani, kar je bilo pričakovati, toda je še vseeno veliko boljše kot smo se nadejali.

Kot druga leta tako smo si pri soc. klubu tudi letos nekako razdelili to delo. Naselbine Breezy Hill in Mulberry je prevzel sodr. P. Kumer; Gross s. John Shular; Yale sodruginja Bratkovich in Mineral Anton Potočnik. Ostale naselbine kot: Armo, Cockerill, Frontenac, Franklin, Radley, Filler, Edison in kamp 50 sem opletel sam.

Človeka doleti pri tem pritiskanju "kljuk" od hiše do hiše marsikaj; ne le da te včasih domač pes potrese za hlače, temveč še razne druge zanimivosti; pa o tem drugičkrat.

Naravni pojav je, da vsako leto zmanjka gotovo število naših stalnih odjemalcev koledarja, ker jih je med letom pobra-

la bela žena. In tako nastane vprašanje, kako jih nadomestiti, da obdržimo prodajo na isti višini. Čital sem, da nekateri priporočajo, naj koledar prinaša več štiva v angleškem jeziku, da tako polagoma dobimo odjemalce tudi med našo mladino. Ampak tudi to vprašanje ima več strani in se da argumentirati za in proti. Po mojem mnenju je veliko vprašanje, če ne bi koledar zaradi take spremembe, na drugi strani izgubil več na svoji priljubljenosti pri starih odjemalcih, kot pa pridobil s tistimi, ki bi ga kupili zaradi več angleškega štiva. Zankrat se ne vidim kake resne potrebe za tako radikalno spremembo, dasi moramo priznati, da bo to vprašanje od leta do leta akutnejše in se bo treba z njim resno pečati, če hočemo ohraniti našo važno publikacijo, koledar, na isti višini.

Naš radikalni izdajatelj in založnik knjžice "Blue Book" in drugih publikacij, E. Haldeman-Julius v Girardu, Kans., lastnik tiskarne nekdanjega socialističnega lista "Appeal to Reason", tudi hoče doprinesiti svoj delež za poraz diktatorjev. Tukajšnje časopisje je poročalo, da je pisal angleškemu premierju Churchillu, da naj v njegovem imenu in na njegove stroške pošlje dobrega letalca z najmanj pol tone težko bombo, z označbo "pozdrav od E. H.-J. in jo vrže na Bechtsgarden, kadar se bo Hitler nahajal tam. Pravi, da je pripravljen plačati tisoč dolarjev za tako

kombo, ker nekako toliko stane, in še sto dolarjev za gorivo. Če pa kaj preostane od te vsote, pa naj imajo potem fantje letalci za to primeren "likof".

Tukajšnje časopisje, ki se pri vsaki priliki zgraža nad "brezvercem" E. Haldeman-Juliusom, pa piše, da s tem išče le publicitete. Ampak eno se mu mora priznati, da je namreč hud in dosleden nasprotnik vseh diktatorjev.

A. Shular.

Tole mi ne gre v glavo?

Cemu se ljudje najraje jeze na tiste, ki jim niso njihove nejevolje prav nič krivi?

Želje in dejstva

S stvarnim razpravljanjem, brez grobih besed, brez osebnih žalitev, je mogoče doseči več kot pa z zavijanjem resnice v neprozornost, ako se res gre za načelo, da hočemo koristiti dobri stvari, ne pa butati z glavo ob zid zato, da ji škodujemo

V Proletarcu je bila nedolžna opazka, da kani vodstvo socialistične stranke prijeti z borbo proti "reakcionarnim volilnim zakonom". K nji je bilo dodano, da je to dobro, a še boljše bi bilo, ako bi se lotilo organizatoričnega dela.

Prav nič zlega ni bilo v tisti omembi. A s. Joseph Jauch se je vzlic temu razhudil, kar dokazuje njegov dopis v tej številki. Ako bi se dalo z grobnimi besedami kaj dokazati, naj bi še bilo. A kar on poskuša — z osebnimi pšicami in svojimi drugimi besedami, je ustvariti vtis, kot da oni, ki je tisto notico napisal, o socialističnem gibanju ničesar ne ve in vrh tega da je socialistični stranki sovražna.

Kdor piše s predsodki in z napačnimi nagnjenji, je naravno, da pristranski in da meče očit. tja, kamor ne spada. A o tem se ne bomo prerekali.

Socialistično gibanje je nam prav tako drago kot vsakemu drugemu iskrenemu sodrugu. In prav zato je človeku težko ob pomisli, da v največji industrijni deželi na svetu, kjer je delavsko gibanje svobodno kot nikjer toliko, razen v Angliji in v par malih deželah, nimamo socialistične stranke, ki bi zaslužila to označbo.

V državi, ki ima nad štirideset milijonov industrialnih delavcev, je šibkejša, kot pa je bila v letu svoje ustanovitve pred štiridesetimi leti. Ima je še par tisoč članov, dočim bi jih moral imeti, ako bi hotela funkcionirati kot stranka, in vsakemu večjemu mestu več kot jih ima danes v vseh Zed. državah.

Tudi ako jutri izbrisemo vse reakcionarne volilne zakone, resnica ostane, da je treba za stranko organizacije in ljudi, ki delajo v nji.

Ze dostikrat so naši skušeni sodrugi stvarno dokazovali, da je nespametno, ako nekateri tako vztrajno mečejo očitke na nas, dočim pred dejstvi miže ali pa jih celo taje.

Napačno je trditi, da je bila JSZ kdaj "smatrana za akademijo job-seekerjev", ali "za lestvo, po kateri se spleza do raznih pozicij". Je pa dejstvo, da je marsikdo JSZ zapustil zato, ker je "splezal" v kako službico, v kateri se je moral hliniti, da ni socialist. Morda jih dopisnik nekaj takih pozna... Krivično je trditi, da je kdo med nami socialist zato, ker hoče "s tem samemu sebi koristiti." Pravilno pa bi bilo, če bi zapisal, da je pustil ta ali oni klub prav radi tega, ker se je bal, da bo to njegovemu delu ali službi škodovalo... Oziroma ga spravljalo v nevarnost, da jo izgubi.

Da, bili so časi, ko je socialistični znak "vlekel" in tudi kaj pomenil. Toda ne samo na konvencijah SNPJ, nego takrat v unijah UMW, ILGW, WFM, ACW, v mednarodni zvezi strojnikov itd.

V onih dneh je imela socialistična stranka v unijah mogočno oporo. V kakih desetih državah so bili predsedniki unijskih zvez (state federation of labor) socialisti. Stotine glavnih in lokalnih odborov unij je bilo v socialistični stranki. Lokalne podružnice unij, na primer lokali UMW, so podpirale naše gibanje finančno, z naročanjem socialističnih časopisov in z agitacijo.

Pod okriljem socialistične stranke je bilo ona leta več "dobrih služb" kot pa jih je imela na primer social-demokratska stranka v Franc-Joževoji Avstriji.

Imeli smo v svojih rokah par sto velikih in malih občin, med njimi nekaj velikih mest. Mnogo tiskarn, par sto angleških časopisov in revij, še več listov v drugih jezikih, zadruga, zastopstva v legistaturah in v mestnih odborih in še marsikaj.

In kakor v Evropi, je tudi tukajšnje naše gibanje nudilo isto — namreč borbo za izboljšanje življenjskih razmer delovnega ljudstva.

Vzrokov, da je to nekaj sijajno ameriško socialistično gibanje zlezlo na ničlo, je mnogo. Vsakemu, ki je bil v njemu, ali je še v njemu, so znani. Ni smo si pa edini, kdo je sedaj kriv, da je padlo na najnižjo točko v svoji zgodovini in da se celo v prošli volilni kampanji ni moglo pognati naprej nego je znova nazadovalo.

Socialistična stranka v Zed. državah je že imela za svoj urad celo nadstropje, za katerega je plačevala okrog šest tisoč dolarjev najemnine na leto, in v istem posloplju pol nadstropja okrajna organizacija v Chicagu. Ze samo v tema uradoma je bilo nad 80 "služb".

Bili so časi, ko smo imeli prvomajška slavlja, ogromne udeležbe na piknikih in v volilnih kampanjah shode tako dobro obiskane, kot kapitalistične stranke.

Vsakdo, ki ni zaslepljen, ali fanatičen pomočnik onih, ki so krivi te stagnacije, ve, da so to dejstva. In tudi oni, ki jih taje, ali zakrivajo, vedo prav tako dobro, da je nekdo temu stanju kriv, in da ta nekdo nismo tisti socialisti, ki smo delali za gibanje v vsakem vremenu in v vsakem slučaju in bomo to svojo dolžnost vršili v bodoče.

Frank Zeidler o stanju socialistične stranke

Frank Zeidler je tajnik S. P. v Wisconsinu. Če kdo, je on, ki njeno stanje dobro pozna. Ker je bil v par dopisih v Prosveti narejen vtis, da se gre za obrambo stranke proti nam, ki ji po mnenju takih kritikov skušamo škodovati, je bilo potrebno položaj S. P. v Wisconsinu pojasniti kakršen je v resnici in to ne z našega vidika, nego kakor ga je opisal njen tajnik. Njegova izjava je na 5. strani v tej številki.

IVAN MATIČIČ:

Ko je minila vojna...

Bilo je iste dni, ko je jemala konec velika vojna. Boj sicer ni bil še končan, ali vojna za nadaljnje vojevanje je kopnela kakor sneg ob južnem vetru. Tudi tisti, ki bi imeli še voljo za nadaljnji boj, so se omehčali; popustila jih je borbenost in misel na sovražnika jim je izpuhtela. Kajti vsega huđega je bilo že preveč, neplodna leta so trajala predolgo, namesto sadu so rodila odpor. Edini sad štiriletne svetovne vojne je bila beda, upuščenje in globoke rane. Saj vojna nič ne zida, nič ne daje, samo jemlje in podira.

Slovenski strelski polk je zakrenil smer: namesto k Piavi je odrazil proti Soči. "Da, tam je naša zemlja, to hočemo brati!" Tako so vpili fantje, polni ognja in navdušenja, pripravljeni na nove spopade. Misel na svobodno zemljo in državo jim je dajala novih moči; nič več niso bili utrujeni od dolgotrajnih bojev, nič več malo-dušni. Vse hudo je prešlo, vračajo se k materi, v domače, srčno ljubljeni okoliščini. Zdaj vedo, da bo njihova ta slovenska zemlja, dasi močno ranjena in izmučena.

Z velikim navdušenjem so tako prišli v slovensko Gorico in jo zasledili. Navdušenje ljudstva, sodeljevanje, kakor če se vrne sin k materinemu ognjišču. Velika vojna je minila, predolga noč inčevanja in viharja je mimo, nastopil je dan dela.

Samo Gorico zasesti pa ni dovolj. Treba jo bo tudi braniti, predvsem pa zbirati opremo za novo slovensko vojsko. Razkrajajoče in umikajoče se trume avstro-ogrskih vojsk imajo orožja in drugih vojnih potrebščin, ki jih ne potrebujejo več. Čemu jim bo vsa ta prtljaga, saj gredo domov!

Fantje so delali z veliko vne-mo pa odjemali umikajočim se krdelom vse, kar je imelo kaj vrednosti. "Orožje dol! Tu je zdaj nova, jugoslovska država, in nihče ne sme skoz nj z orožjem v roki!" Tako so zapovedovali prihajajočim četam, in te so, kajpak iznenadene, polagale orožje. Naglo so delali fantje; ena, dve, tri — in krdelo je bilo razoroženo, pa z bogom! Moralo je oditi in napraviti prostor drugemu, saj so se trume vrstile kakor na vez-bališču.

Ob goriskem mostu, ki vodi preko Soče, je bila glavna straža, kajti tega mostu se ni moglo izogniti nobeno krdelo. In vsi so imeli polne roke dela. Nekateri so odvažali pratežne vozove v kraj, drugi razkladali in nakladali živež, tretji znašali na kupa bojno opremo, četrti odkazovali smer odhajajočim krdelom, peti seganjali konje, ki so motovili po cestah, ter spravljali v kraj klavno živino. Da se ne bi razgubila ali morda celo poginila v cestnem blatu.

Streliči Cijan, Ponikvar in Mahne so skladali puške ob cesti. Slednja dva sta se venomer razgovarjala, Cijan pa ju je verno poslušal in bil kar nekam

tihoten. Ponikvar je pravil ves navdušen, kako bo, ko pride domov na Dolenjsko.

"Prav gotovo bo vsa vas rajala od veselja," reče.

"Mar zaradi tebe?" ga gleda Mahne.

"Ne zastran mene, temveč zaradi vojne, ki je vzela konec. No, jaz si bom pa lepo ogledal domačijo: koliko je vrgla letina, kako so založene kašče, a v hlev bom najprej pogledal, kako je kaj z blagom. Sicer pa lahko pripeljem konje s seboj, tako rekoč s par konji prijezdiva domov. To bo nekaj, a?"

"Jaz se bom pa lepo v kočiji potegnil na Gorenjsko," reče Mahne. "Po tolikih borbah pač človek zasluži, da pride domov kot se spodobi. Kočiji ne manjka, konj je pa toliko, da bo vsak vesel, ako se ga usmilim."

Cijan se je nasmehnil. Večnoma se je bil potikal Mahne zadaj nekje okrog prateža, in kadar je bilo treba v boj, Mahneta ni bilo nikjer. Zdaj se pa hoče v kočiji peljati domov. Sicer ni napačna njegova misel, naj se le pelje, si misli Cijan, tudi on bi se peljal, če bi se imel kam ...

"Kako pa ti misliš. Cijan, nič ne rečeš?" ga vpraša Ponikvar. "Do večeraj si bil še zgovoren in živahen, danes pa se mi zdiš kar nekak klavrn. Ne boj se, tovariš, nič več ne bo huđega. S sovražnikom se še pobotamo zaradi meje, potem pa — juhe! — veselo domov! Če se pa za slovo še enkrat spopademo, no, ne stori nič, saj zato smo tu."

"Kdo bi se bal spopada, še mar mi ni," reče Cijan. "Ako smo vzdržali do danes, bomo pa še jutri — in do Božiča ali do Velike noči, če bo treba."

"Tako je," pritrdi Mahne. "Potem pa na konje in domov!"

"Hm, domov," pomišlja Cijan. "Kaj čem o tem govoriti, rajši vaju poslušam, ko imata tako lepe nakane."

Fantom se je mudilo. Kako krdelo se je obotavljalo in ni hotelo položiti orožja: "No, pa z bogom, kar izvolite lepo naprej, vas bodo že v Ljubljani obrali." Potem je prišel češki polk, vesel in vriskajoč. "Živeli čehi! Živela češka republika! Naj bi odložili orožje?" "Ne, braje, vzemite si kolikor vam drago. Srečno pot naj vam Bog da in srečno državo!"

Dnevi so potekali in polagoma je ginila neizmerna sila avstro-ogrskih armade. Njeno vrole je končno usahnilo in ceste so se praznile. Potem so se pa prikazala bela banderica. Mir, mir, izmučeni zemlji! Krdelce konjenikov, znanilcev miru, se je ustavilo onkraj mostu. Fantje so se zganili, narednik je pa brž odredil, naj se most razčne. Ze poprej je pripravil v ta namen zaboj razstreliva pod mostom; treba prižgati samo še vžigalno vrvico — in most bo razklan na dvoje. Preden pa se je to zgodilo, je prišlo od vodstva povelje, da se to ne sme zgoditi, temveč se morajo glasniki miru neovirano pustiti

Proti registriranju za prisilno vojaško službo

Poročajo, da je doslej vsega skupaj le kakih petnajst tiskih, ki so javno odklonili prijavit se merodajni oblasti za registriranje v prid obvezne vojaške službe. Več je onih, ki so se registrirali s protestom. New Leader pravi, da so tisti, ki so registriranje demonstrativno odklonili, večinoma semeniščniki, in ob enem člani ali pa simpatičari Thomasove struje v S. P. Kampanja za odklonitev službovanja v armadi vodi YPSL. Več njenih vodilnih članov je dalo drugim smernice s posebnimi izjavami, ki so bile raspoložane v pisnih in par na objavljenih v Callu. Na vrhu je skupina somišljenikov S. P. v Philadelphiji, ki se ni hotela registrirati, a je svoje mnenje spremenila pozneje. V New Yorku pa je bilo nekaj semeniščnikov, ki se niso hoteli registrirati, obojenih na leto dni zapora. Ako se upošteva, da je bilo podvrženih registraciji kakih 16 milijonov fantov in moš, je to malenkostna opozicija. Naravno, da to ne pomeni, kot da so registriranci za vojno, kajti vsakdo rajši živi v miru kot v ognju na bojiščih.

naprej. Krdelce je prestopilo torej most pa prijazno pozdravilo, kakor se spodobi, ako pride nekdo k sosedu. Fantje so sicer odzdravili, a vprašujoče gledali tujce. Kaj hočejo tu? No, nič nečejo, samo zaradi reda so prišli. Hm, red so fantje že sami napravili, in sicer vzoren red.

Se je pa nabralo prihajavev več in več, in v nekaj dneh so bili že v veliki premoči. Potem so se pa kar na kratko pomenili: hvala fantom, ker so zbrali tako velike vojne zaloge; zdaj pa lahko gredo, in sicer naprej ali pa nazaj, kamor jih veseli. In fantje so morali oprtati svoje oprtnike — in z bogom Gorica! Polk je nastopil tedaj pot proti Ljubljani.

Cijan se je poslovil od vojnih tovarišev pa žalosten gledal za njimi. Tudi Ponikvar ni jezdil na konju, kakor je nameraval, in Mahne se ni peljal v kočiji, temveč oba sta z drugimi vred klavno brodila po cestnem blatu.

Cijan je stopal po cesti proti Mirnu, od tam je pa krenil na kraško višino. Nič ni bil poskočen njegov korak; pot iz vojne mu je prav tako bridka kakor je bila pred štirimi leti pot v vojno. Morda še bolj. Takrat je imel kljub teži časa še nekaj mladih upov, danes pa se mu zdi, da je vse pokopano. Da, vojna ni nič dala, samo jemala je in podirala.

Prišedši na kraško višino, se je Cijan bridko nasmehnil. Tu je torej njegova zemlja, razorana in do golega pokončana. Da, tu so neizbrisni sledovi vojne, besne in dolgotrajne, ki so se zajedli v zemljo in dušo. Paziti moraš, kako stopaš, da se ne zlomi korak ali da ne zadeniš v nerazgornane granate, ki leže pod nogami kakor potuhnjene, opasne zveri. Sicer Cijan tako pot ni oviral, vajen je je bil bolj kot bele ceste, vendar je bil njegov korak negotov, a njegov pogled žalosten. Ni mislil več na to, kar je bilo do danes, marveč samo na ono, kako bo jutri.

V tej negotovosti je prišel do Lokvice. Kakšna Lokvica je to? Kup razvalin je še ostalo od borega selišča, ki ga je neusmiljeno zdobil bič vojne. Tu je Cijanov dom. Cijan je torej doma ... Naj se veseli, naj poskakuje, da je po štiriletnem trpljenju dočakal to srečno uro vrnitve, kakor se veselijo njegovi vojni tovariši, ki so odšli v Ljubljano, na Dolenjsko, Gorenjsko in na Štajersko? Ne, Cijan samo topo gleda v ta brezup in nič ne ve, kako in kaj. Štiri leta ga torej ni bilo. O pač, enkrat je bil medtem doma. Bilo je med deveto bitko. Polk je bil tedaj pri Hudem logu, in Cijana je močno mikalo, da bi pogledal malo domov, ko je bil tako blizu. In neko noč se je splazil skozi ogenj in vihar, da bi videl ta ljubi domek. In ga je res videl, saj je bil sredi nočne temine ves v žaru žarometov. Plazil se

je okrog njegovih podrtin pa opazil polno neznanih stanovalcev. Presunilo ga je in je zbežal proč, kajti tisti neznan stanovalci so spali smrtno spanje ...

Zdaj jih ni več. Nikjer ni živje duše. Pač, nekaj je vendar tu: lesenjača! Kdo neki bi jo utegnil postaviti tu? Cijan stopi in zagleda v nji bomo ognjišče, nekaj živih in orodja. Srce mu zatripje: ognjišče, sladko upanje, štiriletno kopnenje! Ter gleda in posluša: udarci kopač in neko govorjenje, kali! Gre in pogleda v bližnjo dolinico. Pri priči se mu zarosijo oči. Oče — mati — sestra! Usmiljeni Bog, življenje se vrača, življenje, življenje! Glej, kako giblje šest rok, kako koplje! Na sredi dolinice so leseni križi tistih neznanih stanovalcev, ki so za večno ostali tu ... Poleg križev pa kopljejo roke, grebejo kamenje, rahljajo tu izmučeno zemljo, da jim bo dala novega kruha ... Da, kruha iščejo, za novimi upi grebejo te koščene, osirotele roke ... Fant gleda, obrat se mu jasni in novo moč začuti v sebi.

"Oče, mati, Nuša!" zavpije in zdrvi nizdol, kakor otrok, kadar hiti materi v naročje.

"Andrej!" krikuje vsi trije in se vržejo sinu v objem.

Joj, kako srečno snidenje! Po vsem brezupju in trpljenju dero po licih solze sreče, na razvalini domačije se iskri v očeh novo upanje. Saj ne morejo niti do besede. Kaj bi jih izpraševal Andrej, kako je bilo v begunskem taborišču: bere jim na licih vso bedo neskončnega časa. In kaj bi vpraševali oni njega! Živahen mladenič je odhajal z doma, zdaj je pa kakor postaran mož. No, hudo je minilo, samo da še toplo srce bije in so roke zdrave. Dvignili si bodo nov dom in nove njihove preorali. Da bo vzklil nov kruh za bodoči rod. In da bo ta rod močan in odporen, kakor je odporna ta bridka zemlja kraška ...

Skrivnosti imperialistične politike

Na skrajnem severu Norveške je pristanišče Kirkenese. V Helsingforsu (glavnem mestu Finske) trdijo, da ga je v sedanjosti "imperialistični" vojni nameravala vzeti Sovjetska Rusija, ki bi imela v ta namen poslati svojo armado čez ožino severne Finske na Norveško in bi tako dobila svoje prvo svobodno pristanišče na Atlantik.

Toda Nemčija je Rusiji to nakano preprečila z naglo osvojitvijo Norveške, s katero je ukanila tudi Anglijo. Pristanišče Kirkenese ima sedaj močno nemško posadko, ker Nemčija noče, da bi si Rusija dobila kakšno luko ob Atlantiku. V Moskvi o tem molče in čakajo za svoje nove osvojitve ugodnejših časov.

Na zabavah, sejah in drugih priložnostih se spomnite tiskovnega sklada Proletarca.

Za stare premogarje slabi časi.—Spomin na očeta

Crafton, Pa. — Božični in novoletni prazniki so za nami, ljudje pa smo s tem eno leto starejši in ob enem leto bogatejši na spominih. Za nas navadne delavce je malo lepih in prijetnih. Prejšnja leta smo še pozimi par mesecev delali, nekateri v malih majnah, drugi za Pittsburgh Coal Co. Sedaj pa imamo, kar nas je štetih med majnarje, le še ime. Tja, kjer delam jaz, je nam Santa Claus prinesel parno lopato, ki sedaj lomi in razjeda veliki hrib, da odstrani vrhno plast zemlje in pride do premoča, ki ga nato naklada na troke. Ti ga odvažajo na "tipel", mi pa to gledamo in čakamo, kdaj obtiči kak trok v blatu. Ako parna lopata ne more izvršiti vseh naročil, pokliče družba koga izmed nas, da nalagamo vozičke v rovu na stari način.

Dne 29. decembra minulo leto sva prejela z bratom Jakobom (kot je bilo omenjeno že v prejšnjem Proletarcu) žalostno poročilo iz starega kraja, da je naš ljubeč, nad vse do bri oče umrl. Preminul je 22. oktobra v Ljubljani. Star je bil 86 let. Zadel ga je mrtvoud 15. oktobra in po sedmih dneh trpljenja za zmerom zatisnil svoje blage oči. Sestra nam piše, kako si je želel, da bi še ozdravel in živel, toda bolezen je bila jačja kakor njegova volja.

Naš pokojni oče je imel zelo trnjevo pot že iz mladosti. Oditi je moral v svet, dasi je bil doma z najboljšo domačijo ali grunta, v vasi Koprivnik na Gorenjskem. Mater je izgubil zelo zgodaj, na njeno mesto pa je prišla mačeha. Vse je šlo potem rakovo pot. Pokojni oče si je dobil nato delo na vodni žagi, kjer si je služil kruh, končno pa si ustanovil svoj dom v Savi pri Zireh, kjer je vzgojil svojo družino. Od tu so ga pregnali Italijani, dasi je bil tu njegov dom okrog 50 let. Taka je usoda, ki udara po ljudeh.

Ko smo prejeli poročilo, da je preminul, je nam bilo hudo, dasi počitek zasluži. Blag mu spojin.

V Ameriki zapušča dva sina (Jakoba in Franka) in pred šestimi leti umrlo hčer Mary (poročeno Olivani), osem vnukov, trinajst vnukinj, pet nečakov in tri nečakinje, v domovini pa dve hčeri (Franciško, poročeno Trček, in Urško, poročena Zvan), dalje tri vnukne, štiri pravnuke, štiri pravnukinje ter sestri Jerco in Marjano.

Frank Ambrozich.

Pasja natura

Če siromak dobrohotno posvari — kriva ali ne: uporno zakriči, besni da strah! A če veljak ji kaj veli — kriva ali ne: je koj na tleh, molči in liže prah ...

Katka Zupančič.

Ameriški delavski odbor v pomoči angleškemu delavstvu

V New Yorku je bil ustanovljen odbor, pod imenom American Labor Committee to Aid British Labor, ki ga vodijo predstavniki ameriških unij, med njimi podpredsednik AFL Matthew Woll.

Avtno nesreče

L. 1940 je bilo ubitih na ameriških cestah v avtnih nezgodah 34,000 ljudi, par tisoč več kot leto poprej. Statistika pravi, da pride na vsakega ubitoga v enakih nesrečah šest ranjenih. Med temi je tisoče takih, ki so se v njih trajno pohabili.

Koliko je zaposlenih?

Iz statistike delavskega departamenta je razvidno, da je bilo meseca novembra minulo leto zaposlenih izven agrikulture (v industriji in rudnikih) 36,535,000 oseb, ali nad milijon več kot v enakem času pred enim letom.

Proletarcu boste največ koristili, ako mu pridobite v tem letu vsaj enega novega naročnika vsaki.

VOLITVE V NOVI ODBOR JSZ IN PROSVETNE MATICE

Dne 6. januarja 1941 so se pričele volitve v odbor JSZ in Prosvetne matice. Trajale bodo do vsteviga 10. februarja. Tajnike prosimo, da naj izid glasovanja sporoče takoj po omenjenem datumu. Potrudite se tudi, da dobe glasovnice vsi člani in članice, namreč tudi oni, ki se seje v tem mesecu ne bi udeležili. Važno je le, da kadar glasovnice odsotnim razpošljete, da jih dobe vsi, z navodilom, da naj jih vrnejo takoj čim jih izpolnijo.

Kandidati so:

Eksekutiva, člani iz čikaškega okrožja.

(Glasujte ne več kot za pet kandidatov)

ARTACH ALICE TURPIN KRISTINA
DRASLER JOSEPH VIDER FRED A.
GODINA FILIP ZAITZ FRANK

Kandidati v širši odbor eksekutive

(Glasujte ne več kot za pet)

AIDICH LOUIS, Springfield, Illinois.
BENEDICT PETER, Detroit, Michigan.
BOZICH ANDREJ, Cleveland, Ohio.
JANKOVICH ANTON, Cleveland, Ohio.
KOKLICH JOHN, Strabane, Pa.
MEDVESHEK MILAN, Cleveland, Ohio.
SHULAR ANTON, Arma, Kansas.
TERCELJ JOHN, Strabane, Pa.
TURKMAN ANDREW, Cleveland, Ohio.

Kandidati v nadzorni odbor JSZ

(Glasujte ne več kot za tri)

SODNIK FRANK, Chicago, Ill.
TAUCHAR FRANK S., Chicago, Illinois.
ZAITZ ANGELA, Chicago, Illinois.
ZAITZ ANTON, Chicago, Illinois.

Kandidati v prosvetni odbor

(Trije odborniki morajo biti iz čikaškega okrožja. Glasujte za tri.)

MOLEK IVAN, Chicago, Illinois.
OVEN JOSKO, Clarendon Hills, Illinois.
RAK JOHN, Chicago, Illinois.

Kandidati v prosvetni odsek iz zunanjih krajev

(Glasujte ne več kot za dva)

BERLIZG JOHN, Detroit, Michigan.
CESEN FRANK, Cleveland, Ohio.
JONTEZ IVAN, Cleveland, Ohio.
KRISTAN ETBIN, Grand Haven, Michigan.

Kandidat za tajnika JSZ in Prosvetne matice

POGORELEC CHARLES, Chicago, Illinois.

Volitve odbora, ki so sedaj v teku, bi se imele izvršiti že na zboru 4.-6. julija v Clevelandu, a smo morali z njimi zakasneti, ker je bil načrt za reorganizacijo dan po zboru še na referendum. To je vzelo z diskuzijo, glasovanjem in nato z nominiranjem kandidatov pol leta časa in s sedanjimi volitvami nad sedem mesecev. Ko bo ta procedura končana, prične z delom novi odbor v duhu na zboru in na splošnem glasovanju zasnovanega programa, ki je priobčen v tej številki na 2. strani.

Glasovnice so bile poslane tajnikom vseh klubov in članom at large. Ako jih slučajno kdo izmed njih ni prejel, ga prosimo, da naj nam to takoj sporoči.

Nova pridobitev Slov. narodnega muzeja

Cleveland, O. — Direktorij S. D. doma na Waterloo Rd. je poklonil Slov. nar. muzeju H. G. Peruško sliki, ki se je originalno imenovala "Molitev", pozneje "Nevhita", nekateri pa trdijo, da se imenuje "Preporod". Slika je bila prvotno last SNPJ v Chicago, Ill., pozneje je bila poklonjena SDD na Waterloo Rd. v Clevelandu, in ta jo je sedaj poklonil Slovenskega narodnemu muzeju. Slika je bila že prepeljana in dostavljena v muzej, ki je z njo zopet precej bogatejši na svoji zbirki.

Vodstvo SNM se iskreno zahvaljuje direktorjem SDD na Waterloo Rd. za velikodušni dar in za plemenito razumevanje ideje Slovenskega narodnega muzeja.

SNM se priporoča organizacijam, društvom in posameznikom za razne zbirke zanimivih stvari, da jih poklonite v hrantev muzeju.

Poleg tega daru je še precejšnje število posameznikov, katerih imena doslej še niso objavljena v javnosti, prispevalo večje ali manjše zbirke zanimivih stvari v SNM. V bližnji bodočnosti bodo objavljena vsa imena darovateljev, katera doslej še niso bila priobčena. Vsem darovateljem najlepša hvala in da bi našli še mnogo posnemovalcev.

Za Slovenski narodni muzej, Erazem Gorske, tajnik-arhivar.

Pravo borbo so vedno vodili le mladi in bedni ljudje!

Z letne seje Družabnega kluba Slovenski Center

Chicago. — Prošlo soboto se je vršila letna seja Družabnega kluba Slovenski Center, na kateri je bil za tekoče leto izvoljen sledeči odbor: Frank S. Tauchar, predsednik; John Alich, podpredsednik; Frank Sodnik, tajnik; Joseph Turpin, zapisnikar. Nadzorni odbor: Ray Božičnik, M. Cukale, Joseph Jazbec, John Rak in Fr. Zaitz.

Navzočih je bilo nad 70 članov in članic. Sprejeli so predlog, da se direktoriju SDC priporoči, da ako le mogoče, da naj poveča in zboljša klubove prostore.

Po seji se je vršila zabava, ki je potekla v najboljšem razpoloženju.

Nemci v Rumuniji nedobrodošli

Rumunska fašistična "Zelena garda" je z nacijsko okupacijo svoje dežele vedno bolj nezadovoljna. Dasi sta si obe gibanji ideološko sorodni, se njuni interesi križajo. Naciji zahtevajo, da Rumunija gara za tretji rajh. Rumunska zelena garda pa je v prvi vrsti za koristi Rumunije. Nekaj "gardistov" je na nacijski strani, "komunistično" krilo pa baje uganja sabotažna dejanja proti Nemcem posebno na oljnih poljih, od katerih je Nemčija v svoji vojni z Anglijo najbolj odvisna.

Januarska prodaja svetilk

Izredno znižanje cen pri veliki izbiri I. E. S. in drugih svetilk (le gotovo število vsakih)

Nekaj vacuum čistilcev, pečic za vložke, hladilnikov in drugih manjših predmetov ... Po znižani ceni!

Dokler tra-jajo PUBLIC SERVICE COMPANY OF NORTHERN ILLINOIS

Ker smo naročili veliko število svetilk pred podražitvijo, vam lahko nudimo istě po izredno znižani ceni, vi pa boste nekaj prihranili obojestransko pri nabavi istih.

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

VOJASKE VAJE SO NEVARNE

Vežbanje v mehanizirani armadi je združeno z mnogimi nevarnostmi. Posebno kar se tiče letalcev. Nesreče med njimi se pri vajah pogosto dogajajo. Le malo nepravilnosti, ali pa kaka hiba v letalu, pa trešči na tla. Gornje je prizor z ene takih nesreč, ki se je dogodila blizu San Diego, Calif. Eaajst letalcev je bilo ubitih v nji.

Paul Porter, član eksekutive socialistične stranke, upravitelj unijske tiskarne v Kenoshi, Wis., in glavni urednik lista Kenosha Labor (dasi v njemu ni označen kot tak), pravi v svoji koloni v izdaji z dne 9. januarja med drugim:

"Med izolacionisti so kajpada tudi izjeme (v mnenjih). Dva izmed najbolj prominentnih sta Phil La Follette in Norman Thomas. Oba sta se izkazala za zvesta prijatelja delavcev. Oba priznavata, da je treba v našem socialnem življenju temeljiti sprememb. A v sedanjem položaju po našem mnenju oba napačno pojmujejo krizo, ki jo ima demokratični svet pred seboj. Bojimo se, da pomagata, seveda nenamena, ameriškim 'apizarjem'. V tem oziru je Roosevelt veliko bližji resničnim čustvom ameriškega delavstva in njegova politika pravilneje služi interesom delavstva in američkemu ljudstvu v celoti. Res je, da je v delavskih vrstah nekaj unijskih voditeljev, ki s hruščem protestirajo proti podpiranju Velike Britanije, na primer Joe Curran in Harry Bridges. Ze dolgo tega sta pripela svojo pamet k Stalinu. Te vrste ljudje niso toliko reprezentativni ameriškega delavstva kot agenti ruske zunanje politike. Thomas in La Follette jih prav tako nečeta za zaveznike, kakor se branita zaveznitva z ljudmi kot so Henry Ford, Ernest Weir, Tom Girdler in Col. Lindbergh. Valt temu, obhajovati je, da je njuna politika silna njihovi, čeprav vsled drugačnih namerov."

Tako je torej sedaj tudi Paul Porter, ki ima veliko zasluge, da strankin tekni Call še izhaja (tiska se v Kenoshi), postal "war monger".

Pomote letalcev imajo tragične posledice. Po pričetku vojne med Grčijo in Italijo so Mussolinijevi letalci zamenjali jugoslovansko mesto Bitolj za grško in ga bombardirali. Ubili so kak ducaet ljudi in napravili mnogo materialne škode. Italijanska vlada je obljubila, da se njeni bombniki ne bodo več "motili". A se vseeno motijo italijanski kot nemški. Slednji so vprizorili par napadov na irska mesta, dasi je Irska strogo nevtralna. Jugoslavija pa Italiji in Nemčiji materialno pomaga. A vlada v Beogradu se na njune letalce nič ne zanese, posebno sedaj ne, ko karavane nemških letal plovejo iz Nemčije Italijo na pomoč, mnogi preko slovenskih krajev. Vojnaško poveljstvo je po nalogu iz Beograda pred dobrim tednom naročilo Ljubljancem in Mariborčanom, da naj gredo v zaklonišča čim začujejo nad sabo letala kake tuje države.

Coughlin, O'Brien, O'Connor in cela krdela drugih katoliških duhovnikov irskih imen se trudijo v tej deželi na vse kriplice nazajati Angliji. Kajti Irci, pa naj bodo še taki katoličani, kadar se gre za sovrastvo, so zakleti nasprotniki Angležev ne glede na Hitlerja. V Angliji ima katoliška cerkev popolno svobodo. V nacijski Nemčiji prav nič. Ampak duhovnik Trec, od kardinala navzdol, ima vzlic temu rajše Hitlerja kot Angleža. Slepо sovrastvo katoliških Ircy nima mej. Tudi v deset božjih zapovedi ne pogledajo.

Aristokrati naslovi prihajajo po svetu zelo iz mode, razen pri Jeričevemu "Novemu Svetu" in "Amerikanskemu Slovcnu". Koncem minulega leta so dobili pri njima aristokratično "čas" trije slovenski duhovniki, namreč Rev. Matija Jager, ki je načelnik "vitezov in princezinj" Novoga Sveta, J. M. Trunk je prvi in rev. Milan Slaje pa drugi podnačelnik vitezov in princezinj. Kdor torej trdi, da smo Slovenci brez žlahtnega plemstva, je v zmoti. Imamo "vitezov" in "princezinj" več kakor pa Avstro-Ogrska-pod Franc-Jozefom. John Jerič pa sebi ni dal še nobene "žlahtnega" plemenitaškega "titla", ker se mu pač bolj izplača, da jih drugim deli.

Pri A. D. na St. Clairju še vedno ne vedo, da pravljice, pa če so še tako filozofske in poznejše priznane za resnico, niso zgodovina in ne resnica.

Mussolini izgublja prijatelje. Dokler je zmagoval (s klerofašizmom v Avstriji, v Etiopiji in v Španiji proti republikli), je bil hvaljena osebnost v vseh slovenskih klerikalnih časopisih v Ameriki. Sedaj, ko mu gre trda, pa ga zapuščajo in se norčujejo iz njega, posebno A. D.

Narodni Glasnik, ki je "prekinil" vse stike s "prejšnjimi" lastniki in postal last istih ljudi pod novim imenom in ob enem še njihova privatna svojina, o tvarja kampanjo za tisoč novih naročnikov in v sklad za \$3000 denarne podpore. Čemu je treba privatnemu, popolnoma ne-strankarskemu listu tri tisoč podpore? Za samo ne-strankarstvo in čisto "nepripranost" je škoda denarja. A hrvatske radnike menda komunisti lahko vlečejo za nos v vsakih okoliščinah in v vsakem slučaju.

Kongresnik Vito Marcantonio je predložil v kongresu odpravo "drafta" in ob enem se silno huduje nad Rooseveltom, ker nas potiska v vojno. Marcantonio, ki je bil izvoljen v New Yorku na listi A. L. P., v distriktu, v katerem imajo večino Italijani, se strogo ravna po komunistični "novi liniji". Italijani v Pittsburghu, pravi, da je bolj narodna kot bivši hrvatski komunistični Radniški Glasnik, ki je sedaj le Narodni Glasnik. V sled tega smatra, da je bolj vredna podpore narodnih Hrvatov kot Narodni Glasnik. Nabrala je že zljuz \$3000.

Najlažje delo na svetu je kritiziranje. Ako samo kritiziraš, lahko ozmerjaš vlado vsake države, vsakega posameznika in vsako organizacijo. Tako se postaviš nad vse ljudi in nad ves svet, ne da bi ti bilo treba kolikaj delati za kako stvar in sprejemati odgovornosti.

Kaj je z Naprejem? Morda je šel kam nazaj, da poišče svoje izgubljeno protifašistično geslo. Za sabo zapuša le neprijetne spomine.

William Rhodes Davis je mednarodni oljni spekulanti; skozi njegove roke so šle transakcije, ki so znašale milijone dolarjev. Imel je že fino zasnovane zveze z Nemčijo, za transferiranje mehškega olja v tretji rajh, pa mu je načrt preprečila vojna. Od tedaj deluje za mir v prid Hitlerja. Bil je zelo deloven tudi v lanski predsedniški kampanji — namreč za Willkieja, in zadrževal, da je nadaljevanje vojne kriv edino le Roosevelt. (Kajti če bi njeza ne bilo, bi bil Hitler že zmagal in Davis pa grabil stotisočake dobička. Ampak če poslušate 'apizarje', vedo samo o Morganu in njegovih sorodnikih, češ, da so za podpiranje Anglije, torej je borba Anglije v resnici borba Morganove familije.)

Bogdan Philoff, ki ima v sedanjih nevarnih dneh službo premijerja bolgarske kraljevine, je bil pozvan na Dunaj. Seveda le zaradi "zdravja". Philoff je namreč bolan na želodcu, na Dunaju pa so zdravniki (oziroma bili so do nacijske invazije), ki so večaki v takih in v drugih boleznih. Toda Bogdan Philoff se je z Lunaja vrnil bolj bolan kot je bil predno je šel tja. Nemčija vztraja, naj postane Bolgarija njena provinca, kot je sedaj Rumunija ali Čehoslovaka, ali Madžarska, a Bolgari pa bi bili še radi na zemljevidu za neodvisno deželo. Kako bo z Bolgarijo, odvisi, kako bo z Anglijo. Če ona pade, pridejo vse dežele na Balkanu pod nemško "varstvo" in z njimi vred tudi Italija.

lijanom v New Yorku, ki smatrajo Roosevelta za sovražnika svoje rodne dežele, je Marcantonio vseh edino vsled grmenja proti predsedniku in "vojnim hujskačem". Tako ta "radikalni" mož po svoje pomaga Mussoliniju in Hitlerju, dasi v slepilo oba napada, a še veliko bolj pa Anglijo. Pravi, da ni med njo in Nemčijo nobene razlike. S to svojo taktiko pomaga samo Nemčiji, kar je v soglasju s paktom in v duhu "nove linije". Ubogi radikalizem, kaj vse taki švindlerji počno v tvojem imenu!

Kritika na naslov Proletarčevega urednika

Cleveland, O. — Pod rubriko "Komentarji" v Proletarcu z dne 2. januarja, ki jo piše Fr. Zaitz, poroča, da se je S. P. odločila delovati za odpravo reakcionarnih volilnih zakonov. Zaitz pravi, da je to dobro. In nadaljuje: "Še boljše pa bi bilo, ako se loti graditi svojo stranko."

Ta sugestija bi se k večjemu podala kakemu ravno pripranemu socialistu, kateri ameriških razmer in delavskega gibanja še čisto nič ne pozna. Zaitz se menda še šteje za socialista, čeprav je JSZ odstopila od S. P. Seveda, logike v tem odobravanju ni v vidim. Če je on deloval nato, da se je zveza ločila od stranke, ker ni dobra—oziroma večkrat povdarjamo, da je sploh ni. Na drugi strani bi se po mojem mnenju zavedati, da je tudi on eden tistih, ki jo hoče graditi, oziroma na vseh nas delavcih je ležeče, da se zgradi močno soc. stranko.

Kakšne so možnosti v teh časih in razmerah, je pa drugo vprašanje. Če Zaitz ali Pogorelec pravi v izdaji Proletarca z dne 2. okt., "najboljše je, da se Ben Parker vrne v Cleveland in prične graditi organizacijo, ako hoče, da postane soc. stranka v Ohio spet stranka kakor je bila nekoč." Kar takole poveriti nalogo eni osebi se mi vidi pa že malo preveč. Ali ga morda celo dolžiti, da je on kriv, da stranke v Ohio sploh ni več.

Mi, ki poznamo soc. gibanje v Ohio vemo, kako smo se s skupnimi močmi trudili stranko oživetiti, in najemali sposobne organizatorje, pa se nam po Ruthenbergovem razkožu ni več posrečilo.

In ravno zato, ker je bila soc. stranka v Ohio že prilično močna, so zastopniki kapitalističnih strank v državni legislaturi sprejeli drastični volilni zakon, s katerim se je hotelo preprečiti manjšinskim strankam postaviti svoje kandidate:

Zaitz nadalje pravi, kadar bo stranka res stranka, ji sedanjí volilni zakoni ne morejo dosti škodovati. (On menda ne misli na "direct action".) Gotovo je, da more socialistična stranka napredovati le s politično akcijo.

Ako delavsko gibanje ene ali druge vrste nima ničesar nuditi svojim članom, ne bo uspelo. Takih idealistov, ki se iz ljubezni in nesebično žrtvujejo za svoje ideale, je zelo malo. Te skušnje imamo tudi mi Slovenci v JSZ, katero se je svoj čas in morda tudi še sedaj smatralo za akademijo "job-seekerv" in nje klube za lestve, po katerih se spleza do raznih pozicij pri naših javnih ustanovah. Torej so socialisti zato, ker si upajo s tem samemu sebi koristiti. Ne vsi — to ne trdim — povsod so izjeme. Ampak v mojem dolgoletnem opazovanju me je to popolnoma prepričalo.

Tudi se spominjam, kako so pristopali v klub in poravnali svojo članarino ter si nabavili strankine znake, ki so bili takrat v modi in šli na konvencijo SNPJ. Tiste čase je to vleklo. Sezidati smo svoje narodne domove. Tudi tam je vplivalo, če si nosil socialistični znak. In v veliko slučajih, kateri so po tej lestvi prilezli do kake pozicije, so na socialistično gibanje kmalu pozabili.

Če je bilo socialistično gibanje v evropskih deželah številčno močno, je bil temu pač vzrok v tem, da si je priborilo vpliv in tudi kaj dalo svojemu članstvu, posebno še, ker je bilo s svobodnim unijskim gibanjem tesno povezano in se je absolutno zahtevalo, da si bil član organizacije, ako si hotel dobiti delo, pa naj si je bilo v unijskih delavcih ali v obratih, katere so si osvojile socialistične administracije: poleg tega enako v konsumnih društvih in bolniški blagajni (krankenkasse). Vsega tega ameriško socialistično gibanje še ni doseglo in če nima prilike v volilnih kampanjah nominirati svojih kandidatov, pa naj kdo prikaže, da se da to gibanje tako enostavno organizirati.

V stari Avstriji je socialistično gibanje šele oživelilo, ko so si delavci priborili splošno in enako volilno pravico. In tako je tudi tukaj najbolj važno vprašanje, kako jo vpeljati v tej deželi, proti kateri so se kapitalisti v raznih državah Unije tako zabarikadirali. Kako misli soc. stranka to doseči, mi ni znano. Najbrže po unijskem gibanju, katero bo po mojem vidiku v bodočem delavskem gibanju igralo najbolj važno vlogo. Pridobiti bo treba potom istih sposobnih in zanesljivih ljudi iz svojih vrst, kateri se bodo zavezali delati zakone, ki jih jim bo v svojih zakonodajnih zbornicah delavstvo narekvalo.

So morda še druga pota, katera ima izvršni odbor na vidiku. Pomagati mora pač vse delavstvo. In tudi Slovenci smo en del tega gibanja. Če je kritika pri našem listu še svobodna, se mi morda ne bo spet predbacilo, da se skrivam za Kristanval ali se me celo obsodilo za surrovaža. Povedal sem s tem le dejstva in s temi bi moral urednik Proletarca tudi računati.

Lahko še marsikomu v spominu, da sem na washingtonski konvenciji soc. stranke aprila lanske leto glasoval z manjšino proti tisti nesrečni resoluciji, ki se je tikala strankinega stališča z ozirom na sedanjo vojno. Pa zaradi tega si vseeno ne bom nekaj pričakoval ali komu sugeriral, kar vidim, da v danih razmerah ni mogoče in da mi socialistično gibanje v tej deželi tudi ne more biti tuje in da bi se domisljal, da smo le mi nezmotljivi, ali da smo z našim delom res dosegli kakšne posebne uspehe. Kar smo dosegli, so pač zgornjavedena dejstva. Ker se je med nami vse gibanje razvijalo v tej smeri, je tudi materialno kaj nudilo svojemu članstvu. Eni so celo več pričakovali in danes preklinjajo marsikaj kjer so sodelovali in vložili kak dolar ali cent, ki jim ni prinesel obresti, ki so jih za svojo požrtvovalnost pričakovali.

Zatorej smo z organiziranjem tudi mi morda pri kraju. Joseph Jauch.

(Op. ur.— Nekaj omeb na ta izvajanja je na 2. strani.)

Novi odbor "Save" Chicago, Ill.—Mešan pevski zbor Sava je na svoji seji dne 7. januarja izvolil sledeči odbor: John Rak, predsednik; Chas. Pogorelec, podpredsednik; Joseph Turpin, tajnik; Marya Omahan, zapisničarica; Frank Vidmar, arhivar.—Družabni odtsek (Social Committee): Edward Drasler, John Rak, Mildred Simcic, Elaine Turpin in Frances Vider.

Vaje zboru se vrše vsak torek ob 8. zvečer v Centru. Sava vabi vse, ki imajo dar petja, da se pridružijo zboru. Savin pevovodja je že mnogo let Jacob Muha in zborova pianistka pa Mary Muha.

Prihodnji koncert Save se vrši v nedeljo 20. aprila v dvorani SNPJ.

LISTNICA UREDNIŠTVA Redni prispevek Zvonko Novaka, pod naslovom "Čez drn in strn", smo morali iz te številke zaradi raznega gradiva opustiti. Objavljen bo prihodnjič.

Isto velja za dopise, ki smo jih prejeli prošli pondeljek.

Kegljišče na Syganu Sygan, Pa. — Društvo Bratstvo št. 6 SNPJ je znano daleč naokrog že nad tri desetletja. Ima v tej naselbini svojo dvorano, v kateri se je vršilo že veliko različnih priredb, in ima pikniški vrt. Kdor je prišel na Sygan, se je gotovo ogledal v dvorani tega društva.

Nedavno je otvorilo v nji novo, moderno kegljišče s štirimi alejami. S tem je postal naš dom še bolj popularen, kajti kegljanje je v modi in posebno pozimi ima ta sport mnogo prijateljev.

Tudi dvorana bo večja, ki jo predelujemo. S temi izboljšavami je društvo Bratstvo pripomoglo svojemu lokalu spet do zanimanja. Prej so posebno mlajši ljudje trdili, da sama dvorana in klub (pivnica) ne zadostuje. Upoštevali smo njihove želje in se odločili za zgraditev kegljišča. S tem smo ustregli ne le mladim, nego vsem, ki jih veseli ta sport.

Kadar vas pot privede v zapadno Pennsilvanijo, ogledajte se tudi pri nas.

Lorenc Kavčič.

PRESOJANJE DOGODKOV DOMA IN PO SVETU (Nadaljevanje s 1. strani.)

jejo za mir in naj imajo še tako lep program, dokler ne porazi jo fašizma, ga ne bodo dosegli, pač pa postane v slučaju Hitlerjeve zmage Anglija otopče mizerije in fašistična ob enem. Borba proti fašizmu bi morala biti za angleške komuniste torej važnejša kot pa zahteve za mir, ki je mogoč za Anglijo samo na dva načina: ali da se poda Hitlerju in Mussoliniju, ali pa, da ju premaga. Tudi zahteva glede prijateljstva z Rusijo je zagnetna stvar. Nedvomno bi angleška vlada sama rada takšno prijateljstvo, toda sedaj uživa koristi od njega Hitler, ki se ponaša, da je minuli teden sklenil z Rusijo še boljše pogodbo kot pa je bila prejšnja.

Pisatelj Theodore Dreiser je "ljudskemu zboru" v Londonu dne 9. januarja iz New Yorka brzojavil, da je ameriška radikalna javnost z njim in njegovimi nameni. Izrekel je v brzojavi željo, da bi "ljudski zbor" čimprej strmoglavil vladajoči sloj v Angliji in ga nadomestil z vlado delavcev, farmerjev in klerkov. Ostro je okrtal angleški imperializem, ki ni storil za 500.000.000 ljudi, ki jih ima pod seboj, še nikoli nič dobrega. Theodore Dreiser je pred okrog osmimi leti pristopil v komunistično stranko in agitiral za Browderja. Sedaj deluje v smislu strankine "nove linije", to je proti Angliji. Delavci pa se z lepimi gesli iz nezanesljivih krogov ne puste varati, ker vedo, da če bi bili komunisti v Londonu in v New Yorku iskreni, bi zahtevali svobodo za "ljudske kongrese" tudi v Nemčiji in pa poraz fašizma, brez katerega Anglija ne more dobiti take vlade, kot jo priporoča Dreiser in J. B. S. Haldane.

Bolgarija je že par mesece ena izmed glavnih točk pozornosti v svetovni javnosti. Nemčija trdi, da ako njena armada ukoraka v Bolgarijo na pomoč Italiji proti Grčiji, se Bolgarija ne bo branila, ker je Rusija vladi v Berlinu sporočila, da nima nič proti. Toda sovjetska časniška agencija Tass javlja, da Rusija o kakem takem sporazumu ničesar ne ve. To je sumljivo zato, ker se je enak proces izvršil glede Rumunije. Nemčija je takrat rekla, da jo je zasedla z odobravitvijo Rusije. Moskva je to zanikala, a Rumunija je vzlic temu postala nemška posest ne da bi sovjetska vlada kaj protestirala, pač pa je minuli teden podpisala z Nemčijo novo pogodbo. Tajna diplomacija ima svoje muhe. Očividno je, da se Berlin in Moskva dobro razumeta nanjo, še celo boljši, kot so se stari imperialistični režimi.

V Illinoisu so prišli v državno vlado po osmih letih spet republikanci. Tudi v Indiani in v Missouriju so pri zadnjih volitvah nastale spremembe v državnih uradih, toda baje "nepravilno" in z malimi večinami, pa se sedaj bore tisti, ki so jih izgubili, z onimi, ki jih bi imeli ta mesec prevzeti. S spori te vrste se v njima peča legislatura in sodišča.

Pravljice, pa če so še tako filozofske in poznejše priznane za resnico, niso zgodovina in ne resnica.

Mussolini izgublja prijatelje. Dokler je zmagoval (s klerofašizmom v Avstriji, v Etiopiji in v Španiji proti republikli), je bil hvaljena osebnost v vseh slovenskih klerikalnih časopisih v Ameriki. Sedaj, ko mu gre trda, pa ga zapuščajo in se norčujejo iz njega, posebno A. D.

Narodni Glasnik, ki je "prekinil" vse stike s "prejšnjimi" lastniki in postal last istih ljudi pod novim imenom in ob enem še njihova privatna svojina, o tvarja kampanjo za tisoč novih naročnikov in v sklad za \$3000 denarne podpore. Čemu je treba privatnemu, popolnoma ne-strankarskemu listu tri tisoč podpore? Za samo ne-strankarstvo in čisto "nepripranost" je škoda denarja. A hrvatske radnike menda komunisti lahko vlečejo za nos v vsakih okoliščinah in v vsakem slučaju.

Kongresnik Vito Marcantonio je predložil v kongresu odpravo "drafta" in ob enem se silno huduje nad Rooseveltom, ker nas potiska v vojno. Marcantonio, ki je bil izvoljen v New Yorku na listi A. L. P., v distriktu, v katerem imajo večino Italijani, se strogo ravna po komunistični "novi liniji". Italijani v Pittsburghu, pravi, da je bolj narodna kot bivši hrvatski komunistični Radniški Glasnik, ki je sedaj le Narodni Glasnik. V sled tega smatra, da je bolj vredna podpore narodnih Hrvatov kot Narodni Glasnik. Nabrala je že zljuz \$3000.

Najlažje delo na svetu je kritiziranje. Ako samo kritiziraš, lahko ozmerjaš vlado vsake države, vsakega posameznika in vsako organizacijo. Tako se postaviš nad vse ljudi in nad ves svet, ne da bi ti bilo treba kolikaj delati za kako stvar in sprejemati odgovornosti.

Kaj je z Naprejem? Morda je šel kam nazaj, da poišče svoje izgubljeno protifašistično geslo. Za sabo zapuša le neprijetne spomine.

William Rhodes Davis je mednarodni oljni spekulanti; skozi njegove roke so šle transakcije, ki so znašale milijone dolarjev. Imel je že fino zasnovane zveze z Nemčijo, za transferiranje mehškega olja v tretji rajh, pa mu je načrt preprečila vojna. Od tedaj deluje za mir v prid Hitlerja. Bil je zelo deloven tudi v lanski predsedniški kampanji — namreč za Willkieja, in zadrževal, da je nadaljevanje vojne kriv edino le Roosevelt. (Kajti če bi njeza ne bilo, bi bil Hitler že zmagal in Davis pa grabil stotisočake dobička. Ampak če poslušate 'apizarje', vedo samo o Morganu in njegovih sorodnikih, češ, da so za podpiranje Anglije, torej je borba Anglije v resnici borba Morganove familije.)

Bogdan Philoff, ki ima v sedanjih nevarnih dneh službo premijerja bolgarske kraljevine, je bil pozvan na Dunaj. Seveda le zaradi "zdravja". Philoff je namreč bolan na želodcu, na Dunaju pa so zdravniki (oziroma bili so do nacijske invazije), ki so večaki v takih in v drugih boleznih. Toda Bogdan Philoff se je z Lunaja vrnil bolj bolan kot je bil predno je šel tja. Nemčija vztraja, naj postane Bolgarija njena provinca, kot je sedaj Rumunija ali Čehoslovaka, ali Madžarska, a Bolgari pa bi bili še radi na zemljevidu za neodvisno deželo. Kako bo z Bolgarijo, odvisi, kako bo z Anglijo. Če ona pade, pridejo vse dežele na Balkanu pod nemško "varstvo" in z njimi vred tudi Italija.

lijanom v New Yorku, ki smatrajo Roosevelta za sovražnika svoje rodne dežele, je Marcantonio vseh edino vsled grmenja proti predsedniku in "vojnim hujskačem". Tako ta "radikalni" mož po svoje pomaga Mussoliniju in Hitlerju, dasi v slepilo oba napada, a še veliko bolj pa Anglijo. Pravi, da ni med njo in Nemčijo nobene razlike. S to svojo taktiko pomaga samo Nemčiji, kar je v soglasju s paktom in v duhu "nove linije". Ubogi radikalizem, kaj vse taki švindlerji počno v tvojem imenu!

Kritika na naslov Proletarčevega urednika

Cleveland, O. — Pod rubriko "Komentarji" v Proletarcu z dne 2. januarja, ki jo piše Fr. Zaitz, poroča, da se je S. P. odločila delovati za odpravo reakcionarnih volilnih zakonov. Zaitz pravi, da je to dobro. In nadaljuje: "Še boljše pa bi bilo, ako se loti graditi svojo stranko."

Ta sugestija bi se k večjemu podala kakemu ravno pripranemu socialistu, kateri ameriških razmer in delavskega gibanja še čisto nič ne pozna. Zaitz se menda še šteje za socialista, čeprav je JSZ odstopila od S. P. Seveda, logike v tem odobravanju ni v vidim. Če je on deloval nato, da se je zveza ločila od stranke, ker ni dobra—oziroma večkrat povdarjamo, da je sploh ni. Na drugi strani bi se po mojem mnenju zavedati, da je tudi on eden tistih, ki jo hoče graditi, oziroma na vseh nas delavcih je ležeče, da se zgradi močno soc. stranko.

Kakšne so možnosti v teh časih in razmerah, je pa drugo vprašanje. Če Zaitz ali Pogorelec pravi v izdaji Proletarca z dne 2. okt., "najboljše je, da se Ben Parker vrne v Cleveland in prične graditi organizacijo, ako hoče, da postane soc. stranka v Ohio spet stranka kakor je bila nekoč." Kar takole poveriti nalogo eni osebi se mi vidi pa že malo preveč. Ali ga morda celo dolžiti, da je on kriv, da stranke v Ohio sploh ni več.

Mi, ki poznamo soc. gibanje v Ohio vemo, kako smo se s skupnimi močmi trudili stranko oživetiti, in najemali sposobne organizatorje, pa se nam po Ruthenbergovem razkožu ni več posrečilo.

In ravno zato, ker je bila soc. stranka v Ohio že prilično močna, so zastopniki kapitalističnih strank v državni legislaturi sprejeli drastični volilni zakon, s katerim se je hotelo preprečiti manjšinskim strankam postaviti svoje kandidate:

Zaitz nadalje pravi, kadar bo stranka res stranka, ji sedanjí volilni zakoni ne morejo dosti škodovati. (On menda ne misli na "direct action".) Gotovo je, da more socialistična stranka napredovati le s politično akcijo.

Ako delavsko gibanje ene ali druge vrste nima ničesar nuditi svojim članom, ne bo uspelo. Takih idealistov, ki se iz ljubezni in nesebično žrtvujejo za svoje ideale, je zelo malo. Te skušnje imamo tudi mi Slovenci v JSZ, katero se je svoj čas in morda tudi še sedaj smatralo za akademijo "job-seekerv" in nje klube za lestve, po katerih se spleza do raznih pozicij pri naših javnih ustanovah. Torej so socialisti zato, ker si upajo s tem samemu sebi koristiti. Ne vsi — to ne trdim — povsod so izjeme. Ampak v mojem dolgoletnem opazovanju me je to popolnoma prepričalo.

Tudi se spominjam, kako so pristopali v klub in poravnali svojo članarino ter si nabavili strankine znake, ki so bili takrat v modi in šli na konvencijo SNPJ. Tiste čase je to vleklo. Sezidati smo svoje narodne domove. Tudi tam je vplivalo, če si nosil socialistični znak. In v veliko slučajih, kateri so po tej lestvi prilezli do kake pozicije, so na socialistično gibanje kmalu pozabili.

Če je bilo socialistično gibanje v evropskih deželah številčno močno, je bil temu pač vzrok v tem, da si je priborilo vpliv in tudi kaj dalo svojemu članstvu, posebno še, ker je bilo s svobodnim unijskim gibanjem tesno povezano in se je absolutno zahtevalo, da si bil član organizacije, ako si hotel dobiti delo, pa naj si je bilo v unijskih delavcih ali v obratih, katere so si osvojile socialistične administracije: poleg tega enako v konsumnih društvih in bolniški blagajni (krankenkasse). Vsega tega ameriško socialistično gibanje še ni doseglo in če nima prilike v volilnih kampanjah nominirati svojih kandidatov, pa naj kdo prikaže, da se da to gibanje tako enostavno organizirati.

V stari Avstriji je socialistično gibanje šele oživelilo, ko so si delavci priborili splošno in enako volilno pravico. In tako je tudi tukaj najbolj važno vprašanje, kako jo vpeljati v tej deželi, proti kateri so se kapitalisti v raznih državah Unije tako zabarikadirali. Kako misli soc. stranka to doseči, mi ni znano. Najbrže po unijskem gibanju, katero bo po mojem vidiku v bodočem delavskem gibanju igralo najbolj važno vlogo. Pridobiti bo treba potom istih sposobnih in zanesljivih ljudi iz svojih vrst, kateri se bodo zavezali delati zakone, ki jih jim bo v svojih zakonodajnih zbornicah delavstvo narekvalo.

So morda še druga pota, katera ima izvršni odbor na vidiku. Pomagati mora pač vse delavstvo. In tudi Slovenci smo en del tega gibanja. Če je kritika pri našem listu še svobodna, se mi morda ne bo spet predbacilo, da se skrivam za Kristanval ali se me celo obsodilo za surrovaža. Povedal sem s tem le dejstva in s temi bi moral urednik Proletarca tudi računati.

Lahko še marsikomu v spominu, da sem na washingtonski konvenciji soc. stranke aprila lanske leto glasoval z manjšino proti tisti nesrečni resoluciji, ki se je tikala strankinega stališča z ozirom na sedanjo vojno. Pa zaradi tega si vseeno ne bom nekaj pričakoval ali komu sugeriral, kar vidim, da v danih razmerah ni mogoče in da mi socialistično gibanje v tej deželi tudi ne more biti tuje in da bi se domisljal, da smo le mi nezmotljivi, ali da smo z našim delom res dosegli kakšne posebne uspehe. Kar smo dosegli, so pač zgornjavedena dejstva. Ker se je med nami vse gibanje razvijalo v tej smeri, je tudi materialno kaj nudilo svojemu članstvu. Eni so celo več pričakovali in danes preklinjajo marsikaj kjer so sodelovali in vložili kak dolar ali cent, ki jim ni prinesel obresti, ki so jih za svojo požrtvovalnost pričakovali.

Zatorej smo z organiziranjem tudi mi morda pri kraju. Joseph Jauch.

(Op. ur.— Nekaj omeb na ta izvajanja je na 2. strani.)

Novi odbor "Save" Chicago, Ill.—Mešan pevski zbor Sava je na svoji seji dne 7. januarja izvolil sledeči odbor: John Rak, predsednik; Chas. Pogorelec, podpredsednik; Joseph Turpin, tajnik; Marya Omahan, zapisničarica; Frank Vidmar, arhivar.—Družabni odtsek (Social Committee): Edward Drasler, John Rak, Mildred Simcic, Elaine Turpin in Frances Vider.

Vaje zboru se vrše vsak torek ob 8. zvečer v Centru. Sava vabi vse, ki imajo dar petja, da se pridružijo zboru. Savin pevovodja je že mnogo let Jacob Muha in zborova pianistka pa Mary Muha.

Prihodnji koncert Save se vrši v nedeljo 20. aprila v dvorani SNPJ.

LISTNICA UREDNIŠTVA Redni prispevek Zvonko Novaka, pod naslovom "Čez drn in strn", smo morali iz te številke zaradi raznega gradiva opustiti. Objavljen bo prihodnjič.

Isto velja za dopise, ki smo jih prejeli prošli pondeljek.

Kegljišče na Syganu Sygan, Pa. — Društvo Bratstvo št. 6 SNPJ je znano daleč naokrog že nad tri desetletja. Ima v tej naselbini svojo dvorano, v kateri se je vršilo že veliko različnih priredb, in ima pikniški vrt. Kdor je prišel na Sygan, se je gotovo ogledal v dvorani tega društva.

Nedavno je otvorilo v nji novo, moderno kegljišče s štirimi alejami. S tem je postal naš dom še bolj popularen, kajti kegljanje je v modi in posebno pozimi ima ta sport mnogo prijateljev.

Tudi dvorana bo večja, ki jo predelujemo. S temi izboljšavami je društvo Bratstvo pripomoglo svojemu lokalu spet do zanimanja. Prej so posebno mlajši ljudje trdili, da sama dvorana in klub (pivnica) ne zadostuje. Upoštevali smo njihove želje in se odločili za zgraditev kegljišča. S tem smo ustregli ne le mladim, nego vsem, ki jih veseli ta sport.

Kadar vas pot privede v zapadno Pennsilvanijo, ogledajte se tudi pri nas.

Lorenc Kavčič.

PRESOJANJE DOGODKOV DOMA IN PO SVETU (Nadaljevanje s 1. strani.)

jejo za

Načrti v zbornicah za kontrolo nad unijami

(Nadaljevanje z 1. strani.)

Wm. Green je minuli teden izjavil, da je proti vsaki postavi, ki bi unijam prepovedale stavek. Zakon proti stankam skušajo privatni interesi spraviti skozi pod pretvezo, da se jih bi zabranilo le v obratih, ki so uposleni v prid oboroževanja (z vladnimi naročili), toda unije dobro vedo, da se bi postavilo lahko raztegnilo na vse in bi se stavko smelo zadušiti z vladno silo pod eno ali drugo pretvezo. Green pri tem obljublja, da bodo unije same skrbele, da v podvzetjih, ki delajo za narodno obrambo, ne pride do stavk. Toda če se jih prepreči, bo to udarec za delavstvo in korist za delodajalce, ki se bi s tem na lep način iznebili njim nevarnega sredstva in bi delavce potem poljubno izkoriščali.

Ako bo deset milijonov ameriških unijskih delavcev na straži, ni nevarnosti, da bi bili načrti, ki so predloženi proti unijam, sprejeti. V nasprotnem slučaju pa je možnost, da bodo njihove pridobitve zadnjih let kmalu zgubljene. Ob enem so ta prizadevanja proti njim delavski nauk, da bi moralo za ščitjenje svojih koristi imeti ne samo unije nego tudi svoje politično gibanje.

Najbolj v skrbeh za svojo bodočnost je na Baltiku Finska. Pa tudi Švedska. Norveška in Danska pa sta že pod Hitlerjem. V vseh trah deželah je predmet dnevnega pomenka vprašanje, koliko časa bosta Rusija in Nemčija v stanju delati skupaj. V glavnim mestu Finske pravijo, da je konflikt med njima nezogiben, in da Nemčija ne bo čakala, da po teče nenapadalna pogodba med njima.

Ker se te zakone, ki jih utegne sprejeti kongres in posamezne legislature, lahko zlorabi tudi proti poštenim unijam, ki so v ogromni večini, ako ne bodo na straži, je potrebno, da si CIO in AFL zasnujeta obrambo skupno, če že do združenja med njima ne more še priti.

Unije se prepove prispevati v politične kampanje. (Največ so v ta namen prispevale leta 1936 unije CIO za Roosevelta, nekatere unije AFL in CIO tudi v zadnji kampanji za Roosevelta, nekaj pa tudi za Willkieja.)

Ta načrt je za illinoisko legislature pripravil poslanec Robert M. Woodward iz Chicaga, ki izjavlja, da je "prijatelj delavcev in unij", zato jih hoče zavarovati pred "raketiromi", ki so si na vodstvih unij nagrabili imovine, posejdujejo palače v mesetih in krasne vile v letovisih in prezimovisih. Predvsem se mora delavce otepi pred visokimi pristopninami, pravi on. Proti njim je odpor tudi med delavci, ki so v teh tednih dobili delo vsled vladnih oboroževalnih naročil, pa se branijo plačati po \$50, \$100 ali še celo višje pristopnine. Tudi v tem oziru so prizadete zgolj unije AFL.

Koliko je vredna nenapadalna pogodba med Nemčijo in Rusijo?

Najbolj v skrbeh za svojo bodočnost je na Baltiku Finska. Pa tudi Švedska. Norveška in Danska pa sta že pod Hitlerjem. V vseh trah deželah je predmet dnevnega pomenka vprašanje, koliko časa bosta Rusija in Nemčija v stanju delati skupaj. V glavnim mestu Finske pravijo, da je konflikt med njima nezogiben, in da Nemčija ne bo čakala, da po teče nenapadalna pogodba med njima.

Clarence Hathaway, urednik Daily Workerja "izključen"

V izdaji z dne 12. jan. je newyorški Daily Worker objavil poročilo, da je Clarence Hathaway, ki je bil do nedavno njegov glavni urednik, izključen iz komunistične stranke. Vzrok je, ker se ni ravnal po "strankini liniji", Hathaway je bil poleg Browderja in Postera tretji član vrhovnega vodstva ameriške komunistične stranke. Ker nihče, razen najožjega kroga, ne ve, kaj je skrtega v ozadju, se naravno pojavljajo razna ugibanja. Kajti kako je mogoče, da bi bil Hathaway, ki je bil toliko let intelektualni glasnik in glavni urednik glavnega komunističnega glasila, kar preko noči zagrabil kaj takega, da bi zaslužil izključitev?

Predobro je namreč znano, da so komunistične izključitve stvar najgrših spletk. Dva bivša glavna tajnika kom. stranke sta že med "izključenimi" in sedaj se je izobčenec pridružil še Hathaway, ki je bil leta in leta oglašán poleg Browderja za glavno komunistično zvezdo v Zed. državah.

Možno je, da je Hathaway le žrtev najnovejše "linije" (tako trdijo mnogi, ki situacijo poznajo). Komunistična stranka je namreč "odstopila" od kominterne, Daily Worker je prešel iz komunistične v "privatno" last in še druge take tehnične spremembe so se izvršile, od kar je ameriškim kot drugim komunistom po svetu razmeštral staro "linijo" pakt med Berlinom in Moskvo.

Hathaway je omenjeni pakt v Daily Workerju navdušeno branil, napisal nič koliko članov proti Rooseveltu in njegovi "vojni" politiki in po svoje pomagal v propagandi, ki ima namen koristiti tretjemu rajhu.

"Proletarec" ne bi mogel izhajati brez podpor. Ker so mu potrebne, uporabite priliko za zbiranje prispevkov v njegov tiskovni sklad.

Ruvarenje proti JSZ pod pretvezo, da se gre za ohranitev soc. stranke

Iz par dopisov v Prosveti, ki jih je pisal Jos Vidmar, in iz odgovorov nanje, bi nepoučen čitatelj dobil vtis, kot ča mu je glavni smoter varovanje soc. stranke v Milwaukeeju, kateri je JSZ nasprotna in nevarna, torej naj se rajše uniči JSZ. Tako smo znova primorani pisati o stvari, ki nam je neljuba, pa se ji v interesu poštenosti in zvestobe do socialističnega gibanja ne smemo izogniti. Naj tu poudarimo, da ko je neki dopisnik iz Milwaukeeja v Proletarcu in z enakim besedilom v Prosveti v času zadnje kampanje metal očitke na wisconsinsko S. P. in na enega wisconsinskega člana eksekutive S. P., smo v tem listu pozivali, da se naj pristavi stranke v Milwaukeeju oglasijo proti njemu. Nihče se ni odzval, pač pa so par mesecev pozneje skupno z njim udarili po uredniku Prosvete, ker jim ni v celoti dovolil priobčiti vrtnja proti JSZ.

S takimi metodami je bila uničena socialistična stranka in redaj menda nekateri nevedoma, ali pa iz zlobe skušajo storiti isto z JSZ, v čemer pa se kajpada motijo. Kakšna je stranka v Wisconsinu? Naj to pojasni njen tajnik Frank Zeidler (ki je, mimogrede rečeno, brat sedanjega milwaukeeškega župana in njegov politični nasprotnik.) V strankini publikaciji Hammer And Tongs je s svojega stališča sedanje stanje stranke najsjajnejše postojanke, ki je začela iti nagloma navzdol po famozni konvenciji leta 1936 v Clevelandu, takole opisal:

Dvanajst delavskih voditeljev (večinoma v Milwaukeeju), ki so bili člani socialistične stranke v Wisconsinu, so v (zadnji) volilni kampanji indorsirali za predsedniškega kandidata Roosevelta, v zvezni senat La Folleta in za gubernerja O. S. Loomisa. Slednja dva sta bila kandidata progresivne stranke. Upoštevajoč pritisk na te delavske (unijske) voditelje to indorsiranje ni bilo presenetljivo.

Bila je to le nova faza v znamenju borbe dveh strank — sistema dveh strank s soc. stranko.

Prva faza tega boja je bila ustanovitev Farmarske delavske progresivne federacije, ki se sedaj imenuje Progressive Party Federation.

Nastala je pod pritiskom Wisconsin Federation of Labor in njenega predsednika ter bivešega socialističnega pokojnega H. J. Ohla. Namen je bil primorati progresivno in socialistično stranko imeti skupno rubriko na glasovnici da se prepreči v volilnih bojih pogubno cepljenje glasov v liberalnih in socialističnih okrajih.

Pod imenom Progressive Party Federation se je socialistična stranka odrekla direktni politični akciji in njeni člani pa so pristopili v PPF ne kot celota nego kot posamezniki (kar je bilo v smislu strankinega sklepa).

S to aranžmo je nastala nekaka tekma med PPF in SP, in to v aktivnostih in v kolektah; naravno, da je PPF iz te kompeticije prvenstvo zlahka odnesla, ker je nudila direktno politično akcijo s političnimi nagradami, kot je v prošlosti delala socialistična stranka.

Posledica tega je, da se je socialistična stranka skrčila v malo skupinico in svoja sredstva izčrpala do točke usahnenja. Brez predsedniške kampanje bi soc. stranka v Wisconsinu ne imela kaj početi. (Op. — Vse podčrtanje je naše.)

Naravno je, da so se v tem času aktivni, politično misleči socialisti, osredotočili največ v PPF, kjer so dobili stike s progresivci stare linije, z demokratskimi (in katoliškimi) unijskimi voditelji in z raznimi frakcijami CIO.

Vsakdo mora priznati, da se mora socialistična skupina v takih družbenih podajati v kompromise v ikodo svojih načel. To se je zgodilo v Wisconsinu. Pri tem so izgubili (socialisti) barvo toliko, da se mnogi od liberalcev nič ne razlikujejo.

V federacijo so med tem pristopali novi člani, ki niso imeli za sabo nikake socialistične vzgoje, dočim so v socialistično stranko, ker ni imela več direktne politične akcije, nehali pristopati.

Posledica tega je bila, da socialistična stranka ni imela več novega dotoka (new blood) skozi celih pet let, razen kar je prišlo novih članov iz YPSL; a ti slednji so se iz nje kmalu izgubili, ali pa se razklali v skupine, kakor je bila že obstoječa moda njihovih sporov. Druga posledica tega stanja je bila, da so kandidatne liste federacije obstojale bolj iz nesocialistov, kateri niso imeli nobenih posebnih načel, razen površno znanje o delavskih potrebah in nazorih.

Pri primarnih volitvah leta 1940 je bila lista kandidatov, ki jih je indorsirala PPF, zelo uspešna. Izmed petih njenih indorsirancev v državne urade so dobili štiri nominacije. Jaz (F. Zeidler) sem bil eden izmed njih kot kandidat za državnega tajnika. Še uspešnejši je bil milwaukeeški tiket PPF, ki je dobil v primarnih volitvah večino za vse svoje kandidate. Ampak zmaga v primarnih volitvah je izgubila vojno. Takoj ko je bila dosežena, je pre-

uzela vodstvo La Folletova skupina s pomočjo svojega predstveda in večjih gmotnih sredstev. Tako je kampanja PPF, namesto da bi se vršila enotno, bila razbita v male kampanje; vsak kandidat je gledal zase. Tajnik PPF je moral v tem položaju pušiti svoj urad, ker ni bilo sredstev, in si iskati drugo službo.

Pri končnih volitvah 5. novembra so zmagali republikanci v vse državne urade razen za zveznega senatorja. Ta urad je dobil ponovno La Follete. V Milwaukeeju je stari socialistični in nemški North Side izvolil od PPF indorsiranega kandidata za državnega senatorja in vse kandidate v poslansko zbornico. Med slednjimi je eden, ki je bil socialist in je za razpust stranke; eden, ki je bil socialist in odjadral stran (drifted away); in eden, ki je bil socialist, a je pod pritiski unij indorsiral Roosevelta, da dobi v njih zaeno podporo tudi za La Folleta.

Po volitvah je med progresivci, demokrati in mnogimi socialisti zavalovelo mišljenje, da ni vredno cepiti moči na tri stranke. Naj se torej PPF usjdra v demokratski stranki, si o svoji njen ustroj in potem z gotovostjo računa na zmago. (Dalje prihodnjič.)

Občni zbor delničarjev Slovenskega Delovskega Centra

Chicago. — Kakor je bilo že oznanjeno in oglašano, se vrši občni zbor Slovenskega delavskega centra v soboto 25. januarja na 2301 S. Lawndale Ave. Potrebno je, da se ga udeležijo vsi v Chicago in v bližnji okolici, ki so delničarji, in vsi člani kluba št. 1, ki ima nad sto delnic in bo vsak navzoč član zastopal eno, ostale pa tajnik kluba.

Na dnevnem redu bodo finančna poročila in pa vprašanje predelave poslojpa. To bo važno, ker je s tem v zvezi tudi vprašanje stroškov, ki bi znašali nad par tisoč dolarjev. Koliko, to boste želi na seji in lahko sklepali po svoji najboljši uvidevnosti.

Vsi delničarji so dobili finančno poročilo, ki ga jim je poslan tajnik SDC Joseph Drasler. Enako poverilnice, kdor se ne more obnege zbora osebno udeležiti, naj pooblasti koga drugega, da ga bo zastopal na njema.

Vere ni mogoče usiliti

"Vera je kakor ljubezen; ni je mogoče usiliti. Zato bi bilo napak skušati vero uvajati ali utrjevati z državnimi ukrepi; kakor namreč povzročila izsiljevanje ljubezni sovraštva, tako povzročila izsiljevanje vere samo nevero." — Arthur Schopenhauer.

Delitev novega kongresa po strankarski pripadnosti

V novem kongresu, ki je bil odprt 6. januarja, imajo demokrati v senatu tri mandate manj kot v prejšnjem, v zbornici poslancev pa šest več.

Po številu se dele sledenče:

SENAT		77. kongres		76. kongres	
Demokrati	66	66	69		
Republikanci	28	28	23		
Progresivci	1	1	1		
Neodvisni	1	1	1		
Farmer-Labor	1	1	2		

ZBORNICA POSLANCEV		77. kongres		76. kongres	
Demokrati	268	268	262		
Republikanci	162	162	169		
Progresivci	3	3	2		
Farmer-Labor	1	1	1		
American Labor	1	1	1		

Letošnji Ameriški družinski koledar nam bo kmalu pošel. Kdor se bo požuril z naročilom, ga še dobi.

Listen to
PALANDECH'S
YUGOSLAV-AMERICAN
RADIO BROADCAST
Every Saturday, 1:30 to 2:30 P.M.
STATION WHIP
1480 kilocycles
(First Station on Your Dial)
Featuring a program of
Yugoslav Folk Music

Odbor kluba št. 27 JSZ
Cleveland, O. — V odbor kluba št. 27 JSZ so bili izvoljeni: John Krebelj, tajnik-blagajnik; organizatorja Louis Zorko in Frank Elersich; tajnica med klubom in Zarjo, Sophie Turkman; zapisnikar Joseph Jauch; knjižničarja Mike Trebec in Josephine Turk; nadzorni odbor, Andy Turkman, Frank Kacar in Jennie Dagarin. Zastopnika za klub št. 49 JSZ, Felix Strumbel in Frank Klemenc. Zastopnica Proletarca, Jennie Dagarin.

V SDZ razpravljajo o lastnem domu

V Slovenski dobrodelni zvezi, ki ima sedež v Clevelandu, razpravljajo o nasvetih, da si dobi svoj dom. Nekateri priporočajo, da naj zgradi novega, drugi pa, da kupi kako primerno poslopje in ga predela za svoje potrebe.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

- JANUAR
CHICAGO, ILL. — Občni zbor Slovenskega centra v soboto 25. januarja.
- MAREC
CHICAGO, ILL. — Priredba v korist Proletarca v nedeljo 2. marca v dvorani SNPJ.
- APRIL
CLEVELAND, O. — Koncert "Zarje" v nedeljo 6. aprila v SND na St. Clair Ave.
- CHICAGO, ILL. — Koncert Save, v nedeljo 20. aprila v dvorani SNPJ.
- JUNIJ
CHICAGO, ILL. — Piknik v korist Proletarca v nedeljo 22. junija pri Kegiu v Willow Springu.
- JULIJ
CLEVELAND, O. — Piknik kluba št. 27 in "Zarje" na izletniških prostorih Federacije SNPJ v nedeljo 6. julija.
- AUGUST
STRABANE, PA. — Piknik kluba št. 118 JSZ v nedeljo 17. avgusta v Drenikovem parku.
- NOVEMBER
CLEVELAND, O. — Koncert "Zarje" na Zahvalni dan v četrtek 20. novembra v SND na St. Clair Ave.

Kadar želite kaj oglašati, spomnite se "Proletarca".

PRISTOPAJTE K
SLOVENSKI NARODNI
PODPORNI JEDNOTI
NAROCITE SI DNEVNIK
"PROSVETA"
Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00
Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov na list in za tajništvo je:
2657 S. Lawndale Ave
CHICAGO, ILL.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND
SURGEON
OFFICE HOURS:
2:00—4:00; 7:00—8:30 Daily
At 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100
Wednesday and Sunday by
appointments only
Residence Tel. Crawford 8440
If no answer — Call
Austin 5700

POSLUŠAJTE
vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchan
BARETINCIC & SON
POGREBNI ZAVOD
Tel. 1475
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

Tako nov kot Novo leto!

Hotpoint

električni štedilnik

z umerjeno toploto

THE NEW CENTURY
SAMO **\$89.50**
in stari štedilnik

Nova krasota! Nova posebnost! Nova vrednost!

- Tri izboljšave brze 5-grelne Calrod vršinske edinice
- 5-grelno kuhanje s pokrovom za ohrano okusa.
- Peč s trdo zaprtimi vratmi za ohrano okusa jedil.
- Calrod edinica za pečenje z deflektorjem za uravnavanje toplote.
- Naznanjevalni kazalec vročine.

Nova površinska edinična priprava za določevanje vročine, ki napravi kuhanje enostavnejše udobnejše in prvovrstno.

Brezplačna instalacija
v katerikoli eni, dve ali tri družinski rezidenci, ki zdaj uporabljajo Edisonovo postrežbo.

Oglejte si te moderne električne štedilnike pri vaših trgovcih ali v eni od 11. prodajaln

Commonwealth Edison Company

Educational Bureau Literature

Fraternal and cultural youth groups affiliated with the JSF Educational Bureau have been furnished with their annual allotment of literature from the Bureau.

The present selection, mailed out last week, was made from the viewpoint by which the Bureau has guided itself in the past—literature written for the workingman. Subjects dealt with are of vital concern to every working man and woman. All material selected is of an educational nature, and should prove beneficial to everyone who will apply himself to the reading thereof.

Included in the selection are:

1) "Immigration and National Welfare," by Felix S. Cohen, in which the author discusses the national welfare in relation to the immigration problem.

In a foreword, Harry W. Laidler writes: "Too many of America's national policies have, for many years, been decided on the basis of emotion and prejudice, rather than on that of economic and social well-being. This has been particularly true, when the nation has considered its relations with the peoples of other races and other nationalities."

Surely it is time when we as a nation did the hardest kind of thinking on the problem of our treatment of those desiring to come to our shores, particularly in view of the present brutal persecutions of some of the best stock in Europe by totalitarian governments. The pamphlet lays a basis for future constructive thought and action on this burning national problem.

2) "The Federal Government and Functional Democracy," by Harry W. Laidler. This pamphlet takes up the discussion that is in the minds of the American people today, "Should the Power of the Federal Government be Increased or Decreased?"

Today, under pressure of many events, the American people, through various agencies of the federal government, are seeking to regulate or to administer important sectors of our national life. They have organized many of these agencies during the last few years—such Commissions as the Interstate Commerce, Federal Trade, the Federal Power, and the Security Exchange Commissions; such authorities as the U. S. Housing, the Tennessee Valley; such Boards as the National Labor Relations, the Social Security, the National Resources, and the Munitions Control Boards; and various other Administrations, Services, Corporations, Divisions, Bureaus, Systems and Councils.

The number of government employees increases daily. Many people would call an immediate halt to most of these activities; other would increase a good many of them under specified conditions, and would have the people through its federal government enter new fields.

This entire subject is treated in detail by the author.

3) "Cradle of Life," by one of the most popular authors of the day, Louis Adamic.

Like all his other books since "The Native's Return," this novel has been widely read and acclaimed by the American reading public. It has also been one of the best sellers among Slovenes, who have not been slow in recognizing the popular author of their own nationality.

In "Cradle of Life" Adamic tells the extraordinary story of Rudo Stanka, illegitimate child of a young Moravian countess by Crown Prince Rudolf, son of the Emperor Franz Josef of Austria. Young Rado lives his first ten years in a poverty-ridden home in the hills of Croatia—a precocious, mysterious, and mystified lad whose nature receives its emotional base in the love of the heroic peasant women, Dora.

When he is ten, his maternal grandfather, Count von Stendenitz, suddenly discovers him and installs him, with a manager, tutor, and a staff of servants, in a medieval castle on a great Croatian estate. There he is educated and the succeeding years bring a wealth of strange experiences. He comes to know royalty and peasants with equal familiarity. A saintly priest teaches him to win wild birds by his call. He experiences the satisfaction of art, religion, and travel, knows frustration and high happiness. As he matures he recognizes the forces driving the world to war and the Hapsburg empire to collapse. Finally, there is born in his mind an idea of significant concern to all mankind.

4) "Democracy vs Dictatorship," by Norman Thomas. In this work, Norman Thomas discusses the issue of democracy against that of dictatorship in detail, bringing out the virtues of one as opposed to the brutalities of the other.

In addition to these four books and pamphlets, lodges whose membership is composed of both youth and adult members, were sent a number of copies of the book which was specially published by the Educational Bureau this year and sent to all senior lodge affiliates—"Senca preko pota," by one of the most popular Slovene short-story writers of the day, Ivan Jontez.

Each lodge also received copies of the JSF pamphlet, recently published, which sets forth the purpose and function of the JSF Educational Bureau.

There can be no doubt that the Bureau's selection of literature for the past year is a creditable one, and that it will be satisfactorily received.

U. M. W. Journal Writes About Our Almanac

In its January, 1941, issue, the United Mine Workers Journal, official organ of the United Mine Workers of America, about which our 1941 Almanac carried a long article, has announced that article to its readers.

The article, entitled "Sloga jači, nesloga tlači," is one of the feature articles in the present edition of our Almanac. Illustrations for it were furnished by the United Mine Workers of America. In compiling his material, the author employed the very authoritative source "Coal and Unionism."

WHAT CAN WE DO?

Everyone on this earth can do something—either beneficially or detrimentally.

He may either work for progress or deter it. Due to present world conditions and the uncertainty and disorder among people, it is the obligation of every understand-

JSF Educational Bureau Contacting New Groups

CHICAGO.—Last week, when the Educational Bureau appealed to hundreds of Slovene fraternal organizations throughout the country to join this centralized cultural and dramatic organization, it did so on the strength of its splendid past accomplishments.

To most people unfamiliar with the Bureau, it is almost unbelievable that the Educational Bureau, during the last 14 years, has distributed over 78,000 books and pamphlets of social significance to its affiliated organizations; that it has distributed hundreds of plays, dramas and other program material to both English speaking and Slovene organizations; and that it has toured speakers into practically all of the main Slovene communities.

Backed by its splendid record of the past, the Educational Bureau is again inviting all fraternal, dramatic and cultural groups to consider seriously the service the Educational Bureau offers.

Two New Columnists

In this issue appears an interesting column written by "A SAVANKA" and devoted to Sava chorus activities. A regular contribution is promised, and Sava Song Notes will continue throughout the year 1941. Sava needs publicity and this news is certainly most welcome and desirable.

Along with Andy Turkman's "Cleveland Reflections," which have appeared in our page regularly during the past month, this makes two new contributors, both of whom are as welcome as the sunshine, and both, we hope, will continue pounding the typewriter keys.

How Did Your Favorite "Star" Rank This Year?

"The Grapes of Wrath" is the best English-language film of 1940.

Charles Chaplin gave the best male performance of the year in "The Great Dictator."

"Baker's Wife" is the best foreign-language film.

Katharine Hepburn gave the best female performance and John Ford was the best director of the year for his work on "The Grapes of Wrath" and "Long Voyage Home."

This is the verdict of the New York Film critics who met in solemn conclave the other night to make their annual selections.

The Walt Disney-Leopold Stokowski animated film "Fantasia" was given a special award for outstanding work in the field.

Last year, "Wuthering Heights" received the critics award, after a grueling four and a half hour battle to stop "Gone with the Wind." "Harvest" was voted the best foreign-language film in 1939. John Ford was voted the best director for "Stagecoach," "Vivian Liegh," the best actress for "GWTW" and James Stewart the best actor for "Mr. Smith Goes to Washington" in 1939.

Social Club Elects New Officers for 1941

CHICAGO.—At its annual meeting held at the Slovene Labor Center last Saturday, the Slovene Labor Center Social Club elected the following officers for the present year:

Frank Tauchar, Pres.; John Alich, Vice-Pres.; Frank Sodnik, Sec.; Joseph Turpin, Rec. Sec.; John Rak, Ray Bozicnik, M. Cukale, Joe Jasbetz and Frank Zaitz, auditors.

After discussing at length the matter of enlarging the Club rooms, the entire matter was left up to the Board of Directors with the recommendation of the Club's members that the improvement be undertaken just as soon as finances permit.

Over seventy members attended and participated not only in the discussions but also partook of the tasty Slovene dinner, a donation of Mr. and Mrs. Anton Keglje, two steady, outstanding boosters of the Club.

"OLD RELIABLE"

The airplane has a lot of handicaps to overcome before it can be a serious competitor for the "Iron Horse." For four days recently, fogs hung over LaGuardia Field, near New York City, and cancellations poured into airplane offices so rapidly that it is estimated they lost \$1,000,000 in business. Of course, no one thinks of postponing a railroad trip because of weather conditions.

ing and progressive-minded worker to refrain from hysteria; avoid prejudice and work constructively with all those who are prepared to work during the present critical period.

This is by no means a light task. Especially when one finds all around him confusion, with no proper support on which to rely with the assurance that it will not soon lose order and stability.

We are living in a period when historical events move faster than in any preceding generation.

Our Federation coheres to its life-long principles—bearing the torch of knowledge and enlightenment for the workingman—in the present as in the past, and has a place in its ranks for all who are willing to work for its program.

CLEVELAND REFLECTIONS

By ANDREW TURKMAN

The first meeting of Branch No. 27 JSF, this year was similar to the annual meeting last year in the one respect that we had important elections at both meetings. At the last meeting we elected Branch officers and at our first meeting this year we exercised our right to select the people of our choice to offices on the National Executive Committees of the JSF.

The remaining business was hurriedly disposed of, and then Comrade Joseph Jauch presented his lecture on the very important subject dealing with proper diet and care necessary to maintain an energetic and healthy body. His convincing delivery showed that he is very familiar with the subject. The questions asked were all answered to the entire satisfaction of those who posed the questions.

It was suggested that Comrade Jauch write up his lecture and have it printed in our various newspapers and magazines.

We hope for more such lectures in the future, for they certainly make a meeting interesting.

For our next meeting it is planned to have the English speaking members present a debate or a few talks in English. It is a good start for the new year. Let's keep it up.

"Zarja" is again in the groove working hard for the spring concert which will be presented April 6, in the SND. On the repertoire is the operetta "Povodnji mož," which was presented by "Sava" last year, and a fine selection of musical numbers in-

cluding a skit written by Josephine Turk, which will, no doubt, be as effective as the one presented by "Zarja" in November.

The last lot of sales tax receipts sent to Columbus, Ohio, for redemption, produced for the "Zarja" treasury a check for fifteen dollars, which is a neat little sum that can be gotten without much effort. Let us continue to demand our tax receipts upon payment of an article and turn in the stamps to Andrew Elersich who has them in charge.

At the annual meeting of the stockholders of the SND, held January 9, the Board of Directors was authorized to spend up to two thousand dollars to remodel one of the rooms at the SND. The room will also be at disposal for lectures and choral and dramatic rehearsals.

Newly elected on the Board of Directors are: Krist Stokel, Milan Medvesek, Anton Zupan, and Andrew Turkman, Jr. For me it will be quite an experience by which I hope to benefit immeasurably. I wish to thank all those who made my election possible, and I promise to do my best.

Financially, the SND is in very good shape and we hope it continues so. The SND is representative of everything that is Slovene and let us keep it that way as long as possible.

The next issue of the Proletarec will undoubtedly have the letter "C" omitted. Yes, I really read the Proletarec.

Labor Highlights of 1940

(Continued)

JULY

A campaign to stop the granting of government contracts to Wagner act violators was intensified by the CIO.

Full co-operation in the national defense program was pledged to President Roosevelt in a letter signed by 16 officials of the AFL, CIO and railroad brotherhoods.

The NLRB on its fifth anniversary announced it had handled 27,555 cases involving 6,843,834 workers.

Despite exposure of its union-smashing record by the La Follette committee, the William J. Burns International Detective Agency obtained a license renewal.

Opposition to military conscription was expressed in a statement signed by 240 distinguished educators, religious leaders, writers, professional and business people.

Sen. Robert M. La Follette Jr. in an address in Kenosha strenuously opposed compulsory military training.

AUGUST

A threatened strike by 7,000 members of the International Association of Machinists (IAM) at the Boeing Aircraft plant in Seattle was averted through arbitration.

An NLRB order calling upon the Western Union Telegraph company to end its 22-year-old company union was upheld by the United States circuit court of appeals in New York.

Labor's opposition to the Burke-Wadsworth conscription bill was made unanimous when the AFL and railroad brotherhoods joined the CIO in denouncing the measure.

The first NLRB order for back pay and jobs to workers never hired, but denied employment because of union activities, was upheld by the United States circuit court of appeals in Boston.

The New York Times was ordered by the NLRB to stop violating the Wagner act.

Bethlehem Steel company finally agreed to pay the 62½ cents hourly minimum under the Walsh-Healey act.

Eighteen officials and members of the State, County and Municipal Workers (CIO) were held in contempt for refusing to surrender the union's membership list to a California legislative committee.

SEPTEMBER

The gains of labor must not be destroyed by war jitters. Labor day speakers reiterated in all parts of the country as millions of workers marked the 58th anniversary of the holiday.

Unionization of the Ford Motor company was accelerated as the CIO and United Automobile Workers each gave \$50,000 for the drive.

Before the cheering convention of

the International Brotherhood of Teamsters, Chauffeurs, Warehousemen and Helpers (AFL), President Roosevelt formally opened his campaign by promising to preserve the New Deal.

Conscription became a reality for 130,000,000 Americans as the senate and house in short order approved the Burke-Wadsworth bill and President Roosevelt signed it.

OCTOBER

Henry Ohl Jr., president of the Wisconsin State Federation of Labor passed away.

The Ford Motor company was responsible for the attack on union organizers at the River Rouge plant on May 26, 1937, the United States circuit court of appeals in Cincinnati ruled.

A thousand clergymen, labor leaders, students and co-operative leaders participated in the first national Goop week in Chicago.

Oregon anti-labor initiative 131, severest law of its kind to be enacted in recent years, was outlawed by the state supreme court.

CIO President John L. Lewis came out for the election of Wendell L. Willkie in a radio speech Oct. 25.

Picketing for a closed shop is legal in California, the state supreme court ruled.

The AFL will cling to its traditional non-partisan policy in the presidential election, the AFL executive council decided. Most AFL unions endorsed President Roosevelt.

NOVEMBER

Mrs. Franklin D. Roosevelt addresses packed house at Town Hall program sponsored by Kenosha teachers' union.

Herman Seide, Milwaukee, elected president of the Wisconsin State Federation of Labor.

Wisconsin State supreme court upholds anti-labor Peterson act. State Federation of Labor plans appeal to United States supreme court.

Labor proved to be the deciding factor in the election of President Roosevelt. AFL President William Green said in a post-election statement.

In accordance with his promise to resign as CIO president if Willkie were defeated, John L. Lewis stepped down at the CIO convention. Vice-President Philip Murray was elected in his place.

A record membership of 4,247,443 was reported at the AFL convention. All officers were unanimously re-elected.

The United States circuit court of appeals in New York reversed the convictions of 11 union furriers on a 6-year-old anti-trust indictment.

Minority parties were barred from the ballot in more states than in any previous election, the American Civil Liberties union reported.

Organized labor was largely ignored in appointments for draft boards, averaging only 5.7 per cent throughout the nation, a Federated Press survey indicated.

The first major strike in the aircraft industry, that of 5,300 workers at Vultee Aircraft, Inc., was won by the United Automobile Workers (CIO).

First anti-strike measure stemming from the hysteria aroused by the Vultee Aircraft strike was introduced by Representative W. Smith (D.) Virginia.

Sen. Robert M. La Follette Jr. re-elected after hard fight.

IN THE NEWS

OVER 300,000 CLAIM OLD AGE BENEFITS

By the end of October, nearly 320,000 claims for benefits under the amended old age and survivors insurance program had been received in Washington. More than 85 per cent of the claims received were awarded.

Beneficiaries are increasing each month at the rate of about 25,000 and the grants by nearly \$500,000.

IS AMERICA WELL FED?

As a nation, America is not as well nourished as it should be, according to Dr. Hazel K. Stiebeling, nutritionist of the U. S. Department of Agriculture.

"Our studies of the diets of thousands of American families lead us to the conclusion that at least a third of our families—45 million people—are below the safety line.

"They may not be hungry—and they may not show symptoms of pellagra, rickets, scurvy, or other diseases produced by deficiency in the diet. But they tire easily—they lack pep and energy—their digestive systems are frequently upset—they are subject to all kinds of aches and pains. They may not be sick in bed, but they are in the general condition of being below par," Dr. Stiebeling states.

40 CO-OP BURIAL ASS'NS REPORTED BY LABOR BUREAU

At the close of 1940, there were 40 co-op burial associations in five mid-western states with a membership of more than 30,000, according to a survey by the U. S. Bureau of Labor Statistics.

According to the survey, the average cost of complete funeral service in the co-ops was \$166 as compared with an average of \$363 for private profit mortuaries.

The states of Minnesota and Iowa lead the rest of the country in burial co-operatives. In each of these states, federations of co-operative burial societies have been established to serve as clearing houses to solve problems common to burial co-operatives and to provide information to people interested in the organization of similar co-ops.

TIME IS RIPE FOR CENTRAL CO-OP BANK IN U. S.

"The time is ripe for a strong co-operative banking system in the United States," Dr. Henry Szoszkies, former director of the Central Co-op-

erative Bank of Poland, told students at Rochdale Institute, national training school in consumer co-operation, recently.

He pointed to the strength of the American consumer co-ops, with 2,000,000 members buying \$600,000,000 worth of commodities a year, plus 9,000 credit unions with a membership of two and a half millions and 22 million dollars in capital and reserves. The movement is failing to take full advantage of its opportunities, he said, when this immense potential power is dissipated thru myriad self-sufficing units, not integrated thru a central organization. We have immense effective demand for low interest credit; we have large and growing units, but we lack the cohesion that marks a mature movement, he pointed out.

34,500 KILLED IN HIGHWAY MISHAPS

The automobile, in its role of Jugernaut, claimed a toll of 34,500 lives in 1940, an increase of 2,000 over 1939.

In reporting these figures, the National Safety Council asserted that many of these casualties might have been prevented by proper traffic regulations and enforcement. In proof of that statement, it cited the fact that 44 cities ended the year without a single fatal accident.

1,100,000 JOBLESS GET WORK IN YEAR

The U. S. Department of Labor reports that in November, 1940, non-agricultural employment, exclusive of the armed forces, reached 36,535,000, over 1,100,000 greater than in November, 1939.

U. S. LABOR GROUPS TO ASSIST WORKERS OF BRITAIN

Formation of an American Labor Committee as a division of the League for Human Rights, Freedom and Democracy, to Aid British Labor, was announced by Matthew Woll, vice-president of the A. F. of L. in New York recently.

The League plans to appeal to all the international unions of the AFL to organize special committees to work with the American Labor Committee to Aid British Labor. The Committee plans to raise funds, collect clothing, blankets, medicaments and other goods to be distributed by British labor for the relief of its members who become victims of indiscriminate bombings and destruction by the Axis air raids.

♦♦ SAVA NOTES ♦♦

By "A SAVANKA"

Savans began the New Year in a high key of enthusiasm and a lively tempo, with all our discordant notes soft-pedaled. Plans for Spring concert and festival are getting into a full swing of rehearsals, and with all this prevailing interest and spirit of our much enlarged chorus, we will be promising fine renditions of some of the most beautiful Slovene songs.

The following officers for 1941 were elected at Sava meeting: Pres.—John Rak; Vice-president—Charles Pogorelec; Secretary—Joseph Turpin; Recording Secretary—Marya Omahen; Custodian—Frank Vidmar. The Social Committee is composed of Edward Drasler, John Rak, Mildred Simcik, Elaine Turpin and Frances Vider. With these members filling our important offices, we will surely overcome any difficulty that may arise, and further strengthen and improve our chorus.

The Program Committee for this Spring Concert, which consists of Andrew Miško, Katherine Bernik, Marya Omahen, John Rak and Alice Artach, reported that, with all things considered, a very fine selection of songs has been made, and assured that the very best possible will be rendered to make this concert an outstanding one.

We are glad to announce the Initiates of 1941: Arley Bozicnik, Marge Bozicnik, Ernest Dreslar, Helen Dreslar, Theresa Drasler, Arthur Papp, Frances Rak, Alice Reven, Dorothy Sodnik, Leo Vider and Frank Vidmar.

No amount of persuasion could alter Anton Garden's refusal of the

DECEMBER

Life magazine carries two pages of pictures showing Kenosha's famed labor unity.

Use of the conscription act as a strikebreaking weapon came under legislative consideration as the house judiciary committee undertook to study methods of stopping strikes.

The Ford-inspired anti-handbill ordinance got a second knockout blow in the courts when Circuit Judge James E. Chenot of Wayne county ruled it unconstitutional.

A strike of 12,000 AFL lumber workers in the northwest ended with a compromise agreement for 5 cents hourly wage increases.

Secretarial office, which he fulfilled so capably for the past eleven years; however, he asserted that he will continue his active participation as much as before. This scribe believes one does not necessarily have to be an officer to be an active member—all members are a vital and necessary component of our chorus—and "A Savanka's" decline of office was done with such a thought in mind. We'll all be active, as ever and more!

Sentiment has always been favorable toward our affiliation with Branch No. 1 JSF, and especially has this been apparent at our last meeting; we are strong for continued affiliation.

A raffle is on... Savans will be busy selling chances on a combination radio-record player, so that "good-time Kitty" may be able to treat the members to a theatre party. Someone suggested "New Pins and Needles," the current musical revue, sponsored by the International Ladies' Garment Workers' Union. This company of Union players are famous for their "songs with social significance." More about this later.

HEARD during rehearsal: Prof. Mha: "What's the matter with you sopranos? All I hear is a-e-i-o-u! Don't swallow your s-l-l-k-m-n-r-r-r!! Don't you know everyone listens to you!!!"

HEARD during meeting: John Rak: "We all get a big kick out of singing (meaning—we like to sing), and the few scoldings we get from the Prof. for talking instead of singing makes the world funnier—or doesn't it?"

Joe Turpin, upon being acclaimed our new Secretary, exclaimed: "I warn you, I'll be a pretty lousy one!" (meaning, of course, he'll be a very good one, and we expect him to be!) He's the Prof's choice, you know!

Upon explanation of the duties of the "arbhar"—which went something like this: He must be here at every rehearsal; he must be here at 7:30 the very latest; must take care of all music; must keep files in order; must... Ernest, astounded: "Goah! I decline!"

Sava undertakes difficult programs and this necessitates punctual and regular attendance of all members. The importance of this cannot be overstressed—please observe, Savans!